

Provinciale Staten

Notulen van 15 april 2011

(vastgesteld tijdens de vergadering van Provinciale Staten van Zeeland op 24 mei 2011)

1. Opening en berichten van verhindering.....	1
2. Mededelingen.....	1
3. Vaststellen agenda	1
4. Vaststellen Notulen.....	1
5. Ingekomen stukken	1
6. Brief van de heer Van Hoek d.d. 12 april 2011 over handhaving van een "zuivere 4 mei".	1
7. Brief van gedeputeerde Van Waveren d.d. 14 april 2011 over het rapport "Sturen op afstand" van de Rekenkamer Zeeland.	1
8. Benoeming gedeputeerden	1
9. Beëdiging gedeputeerden	2
10. Onderzoek geloofsbrieven.....	3
11. Beëdiging nieuwe statenleden	3
12. Presentatie collegeprogramma 2011-2015.....	3
13. Voorstellen	30
14. Statenvoorstel Wijziging Reglement van Orde statencommissies	(SGR-1) 30
15. Statenvoorstel Benoeming voorzitters statencommissies	(SGR-2) 30
16. Statenvoorstel Benoeming statenleden in algemene vergadering IPO	(SGR-3) 30
17. Statenvoorstel Benoeming statenleden in Scheldemondraad	(SGR-4) 30
18. Vragensessie	30
19. Vragen van het lid Thomaes over gemaakte kosten van de fusie van de Admiraal de Ruyter-ziekenhuizen	30
20. Moties niet behorend bij een agendapunt	31
21. Motie van het lid Van Dijen over duurzame energie.....	31
22. Resumptie van de besluiten.....	32
23. Sluiting.....	33

Tweede vergadering van de Provinciale Staten van Zeeland

(zittingsperiode 2011-2015)

Vrijdag 15 april 2011

Voorzitter: mevrouw drs. K.M.H. Peijs,
commissaris van de Koningin in Zeeland.

Aanwezig zijn de leden T.H. Aalfs, F. Babijn, F. Babijn, A.P. Beekman, drs. J.F.M. Bergen, C.W. De heer Bierens (VVD).rens, G. Bouterse, J.J. van Burg, P.B. Colijn, J. van Dijken, P. van Dijk, A.I.G Dorst, ing. B. Erbisim, mr. A. Evertz, ir. B.J. Feijtel, H.J. van Geesbergen, dr. T. van Gent, R.M. Haaze, drs. E. Hageman, P.A. Hamelink, A.M.M. van Haperen, ing. L. Harpe Msc, A. Hijgenaar, R.P.M. de Kort, A.J. van der Maas, W.P.H. Markusse, J.M. Meulenberg-op 't Hof, P.C.A. De Milliano-van den Hemel, R. Muste, C.M. De Paepe, B.J.M. Pauwels, J.C. Robesin, G.D. Roeland, R. Ruissen, C.M.M. Schonknecht-Vermeulen, H.C.M. Thomaes, R. van Tilborg, G. van Unen en J. Werkman, te zamen 39 leden, alsmede de heer drs. P. Joosse, waarnemend griffier der Staten.

Verder zijn aanwezig de heren C. van Beveren, S.J. Heijning, G.R.J. van Heukelom, en drs. B.J. de Reu, leden van Gedeputeerde Staten.

1. Opening en berichten van verhindering

De **voorzitter** opent te 09.30 uur de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Er zijn geen berichten van verhindering. De heer Van Geesbergen zal de vergadering te 12.00 uur verlaten.

2. Mededelingen

De **voorzitter**. Op hun tafels treffen de leden een formulier voor een verzoek om bij volmacht te mogen stemmen voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Mocht men van dit formulier gebruik willen maken, dan dient men het ingevuld uiterlijk op maandag 23 mei,

voor aanvang van de statenvergadering, bij de waarnemend griffier te hebben ingeleverd. Het is bij deze verkiezing zeer belangrijk dat er geen enkele stem verloren gaat. Voor alle partijen is dit buitengewoon belangrijk. Een enkele niet uitgebrachte stem kan voor een partij een lawine van ellende veroorzaken.

3. Vaststellen agenda

De **voorzitter**. Op hun tafels treffen de leden een ingekomen brief van de heer A.P. van Hoek aan, over handhaving van een "zuivere 4 mei" en een brief van gedeputeerde Van Waveren over het rapport "Sturen op afstand" van de rekenkamer. Op deze stukken kan men terugkomen bij de behandeling van de ingekomen stukken.

4. Vaststellen Notulen

De **voorzitter**. In de notulen van de statenvergadering van 10 maart 2011, voormiddag, dient in plaats van "griffier" te worden gelezen "waarnemend griffier".

Met in achtning hiervan worden de notulen van de vergadering van 10 maart 2011, voormiddag, vastgesteld. De notulen van de vergadering van 10 maart 2011, namiddag, worden ongewijzigd vastgesteld.

5. Ingekomen stukken

6. **Brief van de heer Van Hoek d.d. 12 april 2011 over handhaving van een "zuivere 4 mei".**

7. **Brief van gedeputeerde Van Waveren d.d. 14 april 2011 over het rapport "Sturen op afstand" van de Rekenkamer Zeeland.**

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, beide stukken voor kennisgeving aan te nemen.

8. Benoeming gedeputeerden

De voorzitter. Als voorzitter heb ik het bericht gekregen dat vier partijen uit de Staten een akkoord hebben bereikt over de vorming van een nieuw college van Gedeputeerde Staten, bestaande uit vier gedeputeerden. De eerste vraag die ik de vergadering voorleg, of men het eens is met dit getal van vier. Ik verzoek de Staten om deze vraag door middel van een stemming te beantwoorden.

Ik constateer dat de Staten zich bij handopsteken akkoord verklaren met het aantal van vier gedeputeerden.

De fractievoorzitters van de vier bedoelde partijen nodig ik uit om de namen te noemen van hun kandidaten. Daarna zal ik de andere fracties vragen of ook zij kandidaten naar voren willen brengen.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. De fractie van de VVD draagt Sjoerd Heijning voor.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. De fractie van de PvdA draagt Ben de Reu voor.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. De fractie van het CDA draagt Kees van Beveren voor.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De fractie van de SGP draagt George van Heukelom voor.

De **voorzitter**. Zijn er nog andere fractievoorzitters die een kandidaat voor willen dragen?

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. De fractie van de PVV draagt Ruud Haaze voor.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. De fractie van GroenLinks kiest voor de gedoogconstructie, zoals de SGP in de Tweede Kamer het kabinet gedooft. Alleen: wij doen het met verstand.

De **voorzitter**. Aan de leden wordt een stemformulier uitgereikt waarop vier namen zijn voorgedrukt. Het staat de leden vrij om andere vakjes in te vullen, maar ik herinner eraan dat de Staten zojuist hebben besloten dat het nieuwe college van GS zal bestaan uit vier leden. Het maximaal aantal namen dat men kan aangeven, is dus vier.

Als leden van het stembureau benoem ik de leden Beekman en Van Unen.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Het stembureau heeft 39 stembriefjes ontvangen, waarvan twee blanco. Op de voorgedragen kandidaten zijn de volgende aantallen stemmen uitgebracht: de heer Van Beveren 30, de heer Heijning 37, de heer Van Heukelom 35, de heer De Reu 30 en de heer Haaze 7.

De **voorzitter**. Deze uitslag geeft aan dat de kandidaten, voorgesteld door de vier partijen die tot een overeenkomst zijn gekomen, zijn gekozen.

9. Beediging gedeputeerden

Vervolgens wordt door de heren Van Beveren en Van Heukelom in handen van de voorzitter de volgende eed afgelegd:

Ik zweer dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel dan ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen.

Door de heren Heijning en De Reu wordt in handen van de voorzitter de volgende verklaring en belofte afgelegd.

Ik verklaar dat ik, om tot gedeputeerde benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel dan ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als gedeputeerde naar eer en geweten zal vervullen.

De **voorzitter**. Van harte gefeliciteerd!

(applaus)

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

De **voorzitter**. Ik merk nog op dat dit jaar is ingegaan dat kandidaten een verklaring van goed gedrag dienen te overleggen. Instanties zijn nog

niet zo gewend aan de termijn die hiervoor geldt. Er staat normaal vijf tot zes weken voor, en nu moest het in vijf dagen. Op het allerlaatste nippertje is het gelukt. Wij hebben van de bevoegde instanties vernomen dat er niets mankeert aan het gedrag van de beoogde gedeputeerden, althans volgens die instanties...

10. Onderzoek geloofsbrieven

De **voorzitter**. Voor het onderzoek van de geloofsbrieven van degenen die als gevolg van de benoeming van de gedeputeerden deel zullen gaan uitmaken van de Staten, stel ik een commissie in, bestaande uit de leden Evertz, Robesin en Hijgenaar. Deze commissie onderzoekt de geloofsbrieven van de nieuwe leden Frans Babijn, Van Burg en Van Gent. Ik wijs erop dat de heren Van Burg en Frans Babijn geen uittreksel uit de Gemeentelijke Basisadministratie behoeven te overleggen aangezien zij ook in de afgelopen periode lid van Provinciale Staten zijn geweest.

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. De commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven van de heren Frans Babijn, Joan van Burg en Tobias van Gent onderzocht en in orde bevonden. Zij adviseert Provinciale Staten om hen toe te laten tot de Staten van Zeeland.

De voorzitter. Ik constateer dat de Staten zich kunnen verenigen met het advies van de commissie.

11. Beëdiging nieuwe statenleden

In handen van de voorzitter wordt door de heren Frans Babijn en Van Burg de volgende eed afgelegd:

Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel dan ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als

lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen,

In handen van de voorzitter wordt door de heer Van Gent de volgende verklaring en belofte afgelegd:

Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel dan ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaalbestuur naar eer en geweten zal vervullen,

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd!

(applaus)

De vergadering wordt voor enkele minuten geschorst.

12. Presentatie collegeprogramma 2011-2015

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter, leden van de Staten, dames en heren. De verklaring van goed gedrag, waarover u eerder sprak, heb ik gisteren in de bus gekregen. Daar staat niet in dat er niets aan mijn gedrag mankeert, maar dat niet is gebleken dat er bezwaren zijn... Dat is toch een verschil.

"Stuwende Krachten" is de titel van ons collegeprogramma, het programma van vier partijen in deze Staten: de PvdA, het CDA, de SGP en de VVD. Het is tot stand gekomen na een informatieperiode onder leiding van Jan te Veldhuis. Het heeft een tweetal weken geduurd, waarna wij met de partijen die uit de bus waren gekomen als meest waarschijnlijke combinatie, hebben onderhandeld, opnieuw onder het technisch voorzitterschap van Jan te Veldhuis. Ik zeg hem opnieuw veel dank voor al het werk dat hij voor ons heeft verricht. In een achttal besprekingen zijn wij tot een akkoord gekomen, in een periode van drie weken, meestal met een dag tussenuit. Wij vinden zelf dat een en ander voorspoedig is verlopen.

"Stuwende Krachten", voorzitter, dat willen wij graag zijn, als nieuw college van Gedeputeerde Staten. Echter, wij willen zeker niet de enige stuwende kracht zijn. Wij willen graag samen met allerlei partijen in de samenleving Zeeland

opstuwen in de vaart der volkeren, om het zo maar eens te zeggen.

Wij richten ons vooral op economische ontwikkeling, groei en innovatie, zoals is aangegeven in het begin van het boekje dat inmiddels is rondgedeeld. Dat is de rode draad die verder in dit verhaal terugkomt. Er moet ruimte zijn om te ondernemen, en de provincie wil die ruimte scheppen en ook in dat opzicht een stuwende kracht zijn. Er moet voor bedrijven in Zeeland een aantrekkelijk vestigingsklimaat zijn. Daarbij hoort ook een aantrekkelijk leefklimaat.

Concreet willen wij binnen vrij korte tijd een economische agenda voor Zeeland maken. Daarnaast willen wij ook een visie voor de wat langere termijn gaan ontwikkelen. In beide gevallen willen wij het samen doen met allerlei partners in de samenleving. Nogmaals, de focus ligt op economische groei, ontwikkeling en innovatie, maar wij zeggen erbij dat de ene provincie de andere niet is. Juist in een kleine provincie als Zeeland moet er wellicht wat meer door het provinciale bestuur worden gedaan dan het geval is in de grote provincies in de Randstad.

Voorzitter. De ruimtelijke kerntaak is van het grootste belang. Op dat punt gaan wij een kaderstellende rol spelen en willen wij minder maar duidelijke regels stellen. Wij zullen, zoals gezegd, daarbij aandacht blijven geven aan de leefbaarheid. Een beperkte aanvullende rol willen wij spelen op het terrein van onderwijs, zorg en welzijn. Het gaat daarbij om stimuleren, coördineren en signaleren, gericht op samenwerking in de samenleving. Wij willen dit niet continu maar op incidentele basis doen, desgevraagd, en met vrij geringe inzet van personeel. Dat is nodig want wij moeten bezuinigen, maar daar kom ik later nog op terug.

Wij willen dus samenwerken binnen Zeeland, maar ook over de grenzen van Zeeland heen. Wij willen de Zeeuwse identiteit daarbij behouden. Zeeland is Zeeland, en dat moet zo blijven wat ons betreft. Wij gaan streven naar deregulering en decentralisatie, naar minder bestuurlijke drukte, maar paradoxaal genoeg zullen wij moeten beginnen met een aantal extra overleggen omdat wij ook bij het realiseren van dit streven allerlei maatschappelijke partners nodig hebben. Wij zullen eerst in overleg moeten met gemeentebesturen en allerlei andere partijen in de samenleving, om na te gaan hoe wij dit kunnen realiseren.

Wat onze eigen organisatie en de gelieerde en gesubsidieerde instellingen betreft, willen wij dat er gewerkt en gedacht wordt vanuit de kerntaken, en dat kostenbeheersing daarbij een belangrijke rol gaat spelen. Samenwerking tussen allerlei instellingen zal worden nagestreefd. Met betrekking tot natuur- en milieuorganisaties streven wij naar het afbouwen van instandhoudingssubsidies en naar het maken van prestatieafspraken. Wij willen afspraken maken met die organisaties die een

bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van het provinciale beleid.

De provinciale organisatie zal om een aantal redenen moeten worden gewijzigd. Nogmaals, er moet worden bezuinigd. Wij gaan kijken naar de omvang van de organisatie, naar de cultuur en naar de werkwijze. Dit komt voort, zoals men zal begrijpen, uit het bestuurskrachtonderzoek. Onder begeleiding van een externe adviseur gaan wij een plan maken om de gewenste omvang te bepalen. Dat plan dient gereed te zijn op 1 januari 2012. Vervolgens zullen wij de komende collegeperiode gaan gebruiken om het uit te voeren. Dat zal dus heel geleidelijk gaan. Een organisatie veranderen doe je niet in een paar dagen, dat realiseren wij ons heel goed. Ook realiseren wij ons dat daarbij allerlei problemen zullen opdoemen en dat een en ander niet leuk zal zijn voor een aantal mensen. Niettemin denken wij dat het zeer noodzakelijk is om op dit punt wat te gaan doen.

Voorzitter. Zoals gezegd streven wij een stevige economische groei na. Wij concentreren ons daarbij op een aantal sectoren die havengerelateerd zijn, op maintenance, op recreatie en toerisme en op allerlei voedselgerelateerde onderwerpen, zoals landbouw, visserij en innovaties die daarmee verbandhouden. Aan innovatie willen wij in de komende periode extra aandacht geven. Immers, de kenniseconomie is zeer belangrijk.

Voor de havens gaan wij streven naar containerisatie. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt uiteraard bij Zeeland Seaports, maar wij zullen ZSP steunen in het streven om aan containeroverslag te gaan doen. Wij zullen zo weinig mogelijk beperkingen opleggen om te realiseren wat daar gerealiseerd moet worden. Wat Terneuzen betreft zal er hopelijk binnen niet al te lange tijd een besluit worden genomen, zowel in Den Haag als in Brussel, waar het gaat om het realiseren van een nieuwe zeesluis. Wij geven in elk geval van harte steun aan deze gedachte.

Hetzelfde geldt voor het voornemen van Delta om een tweede kerncentrale te realiseren. Wat ons betreft is dit een goede zaak voor de Zeeuwse werkgelegenheid. Dit brengt hoogwaardige werkgelegenheid met zich mee en kan leiden tot allerlei innovaties.

De sector recreatie en toerisme willen wij vooral ruimte bieden in het nieuwe Omgevingsplan. Hierop kom ik later nog terug. Voorts streven wij naar een krachtige uitvoeringsorganisatie op toeristisch gebied. Met het nieuwe Omgevingsplan dat er binnen afzienbare tijd moet komen --het traject hiervoor loopt al-- willen wij een wat andere koers inslaan dan tot nu toe is gevolgd. Wij willen kijken naar de ruimtelijke verordening. De vraag is of daar niet wat veel in staat. Ook de verevening willen wij nog eens onder de loep nemen omdat veel geluiden uit de samenleving aangeven dat er

problemen mee zijn. Voorts willen wij nog eens goed naar de programmering van de woningbouw en de bedrijventerreinen kijken.

Voorzitter. Wij willen dit alles niet allemaal zelf, in eigen huis, gaan doen maar vooral ook in overleg met gemeentebesturen en maatschappelijke partners. Dat betekent vermoedelijk dat de tot nu toe geldende tijdsplanning voor het Omgevingsplan niet helemaal kan worden gehaald. Dat geldt met name voor de korte termijn, datgene wat nog voor de zomer zou moeten gebeuren. Het zou best eens kunnen dat dat ietsje later wordt.

Op het terrein van de handhaving willen wij gaan overleggen met partijen in de samenleving, om na te gaan of wij door middel van een bestuurlijke werkgroep tot een realistische, professionele en transparante aanpak kunnen komen. Natuurlijk moeten wij daarbij rekening houden met de nieuwe RUD, de uitvoeringsdienst die er aan zit te komen en waarin wij een belangrijke partij zullen zijn.

Voorzitter. Het zal u niet verbazen dat dit college nog steeds tegenstander is van ontpoldering en dat wij hard zullen meewerken aan het zoeken naar locaties, ook eventueel buiten de Westerschelde, om een alternatief voor de ontpoldering van de Hedwigepolder te bieden.

Op het gebied van de infrastructuur zijn er bepaalde voornemens. Uiteraard zullen lopende projecten gewoon worden afgewerkt. Wij willen de grensovergang bij Hulst graag wat verbeteren. Ook willen wij naar de weg van Goes naar Bruinisse, slechts voor een gedeelte provinciale weg, kijken. Ook het landbouwverkeer heeft onze aandacht. Dit alles heeft natuurlijk te maken met verkeersveiligheid. Dat blijft een belangrijk onderwerp.

Ook wat ons betreft is de zorg van groot belang. Wij zullen trachten te komen tot een Zeeuwse visie op de ziekenhuiszorg, waarvoor wij natuurlijk de ziekenhuizen nodig hebben. Het realiseren van die visie is ons door de minister gevraagd. Ook de zorg is een vestigingsfactor die van belang is voor bedrijven en mensen die zich in Zeeland zouden willen vestigen.

Cultuur is een kerntaak. Daarover bestaat geen twijfel, maar dat geldt dan wel voor de cultuur die zich boven het lokale niveau afspeelt. Ook sportevenementen waarmee wij Zeeland op de kaart kunnen zetten, zullen wij ondersteunen.

Voorzitter. Wat de financiën betreft willen wij streven naar een algemene reserve waarin minstens 25 miljoen zit. Wij denken dat het niveau wat hoger moet liggen dan het strikt verplichte minimum. Daarnaast willen wij structurele inkomsten en structurele uitgaven met elkaar in evenwicht brengen. Hetzelfde geldt voor incidentele inkomsten en incidentele uitgaven.

Delta is belangrijk als werkgever, maar Delta is ook belangrijk voor onze financiën en voor de financiën van de Zeeuwse gemeenten. Wij streven ernaar dat Delta een wat beter rendement gaat realiseren. Wellicht komt dit wat raar over op een moment waarop in de krant over Delta wat minder goede berichten verschijnen, maar wij hebben begrepen dat thans de vooruitzichten weer wat beter zijn. Wat ons betreft moet Delta wat meer rendement gaan opleveren. Wij zullen alles in het werk stellen om het bedrijf te houden zoals het nu werkt, maar dan wel gericht op de corebusiness. Dat houdt in: energie, afval en water, zolang Evides nog onder Delta zit.

Zeeland Seaports is onze economische motor. Als aandeelhouder zullen wij ons actief inzetten om de havens verder te ontwikkelen. Hetzelfde geldt voor Impuls, waarvan wij eveneens aandeelhouder zijn. Wij zullen Impuls benutten om de Zeeuwse economie te versterken.

Voorzitter. De opcenten op de motorrijtuigenbelasting gaan omhoog omdat wij de op die manier verkregen middelen willen inzetten voor infrastructuur en bereikbaarheid, maar ook om iets te doen aan de tunneltarieven, dat wil zeggen: sommige tunneltarieven. Binnenkort komen wij met voorstellen.

Er is geen uitgewerkte financiële paragraaf in het boekje dat de Staten vandaag uitgereikt hebben gekregen. Dat komt omdat er nog ontzettend veel onzeker is. Er is weliswaar een brief gekomen van minister Donner, over de uitkeringen uit het Provinciefonds, maar daar zitten nog heel wat haken en ogen aan. Naast de algemene uitkering krijgen wij een aantal specifieke uitkeringen, zoals die voor natuur. Onduidelijk is nog wat er op die terreinen gaat gebeuren. Dat is voor ons de reden geweest om de Staten niet nu al een uitgewerkt financieel plaatje voor te leggen. Zodra dat mogelijk is, zullen wij daarmee komen. Enerzijds houdt dit verband met de berichten uit Den Haag, anderzijds met het moment waarop wij een goed zicht krijgen op onze provinciale organisatie. Wat gaat de reorganisatie betekenen voor de provinciale financiën?

Voorzitter. Wij willen graag in de Zeeuwse samenleving een stuwende kracht zijn, maar wij willen dat graag met u, dames en heren statenleden, voor elkaar zien te krijgen. Wij vragen dan ook om uw steun. Daarnaast --ik heb het al gezegd-- hebben wij veel partijen in de samenleving nodig. Ook die partijen zullen wij om steun vragen; op allerlei plekken zullen wij daarmee gaan overleggen om te bepalen wat de beste route is om Zeeland vooruit te helpen.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik zag u onlangs voorbijkomen op omroep Max. Ik dacht: wat doet onze jeugdige voorzitter nou bij die omroep? Maar ik heb een graantje opgepikt. U zei dat u alleen

dingen doet die u leuk vindt. Kennelijk vindt u dus dit nieuwe college leuk... Ik kan mij er maar weinig bij voorstellen want het lijken mij niet zulke lachebekjes, behalve dan natuurlijk Van Heukelom...

De voorzitter. Maakt u zich geen zorgen; ik krijg ze wel aan het lachen.

De heer Harpe (GL). Daar ben ik van overtuigd.

Het collegeprogramma lezend, moest ik denken aan een van de weblogs die ik in verkiezingstijd schreef. Ik lees het voor: "Annebeth, wat doe je nu? Je zegt in de krant van 12 februari dat je voorkeur hebt voor een coalitie met VVD, SGP en CDA. Ik denk dat de meerderheid van die partijen ook wil samenwerken met de PVV, en dat wil jij nou juist niet. Wat erger is: de door jou geselecteerde partijen willen af van het huidige natuurbeleid, de EHS. Ze willen een WCT, een tweede en misschien een derde kerncentrale, en de Hedwige onder getij brengen. Dat zijn toch zaken waar de PvdA zich afgelopen periode tegen heeft verzet? Natuurlijk, het is verkiezingstijd en dan beloof je wel eens wat meer dan je waar kunt maken. Dat kan ons allemaal overkomen, maar zo je principes laten varen in ruil voor louter het pluche gaat toch wel erg ver. Landelijk streeft --of moet ik zeggen: streefde-- de PvdA naar paars-plus. Is dat voorbij? Annebeth, denk nog eens goed na over de voor de PvdA ideale coalitie."

Vandaag, voorzitter, zien u en ik het resultaat: een keurig gekortwiekte PvdA, terug op het oude nest van weleer, warm en behaaglijk. Maar, mijnheer De Reu, u past geen Sjoerd Heijning-kapsel. U vindt kennelijk van wel, en daar zullen wij het de komende periode nog wel eens over hebben. Wilt u alvast een voorproefje? Gaat u recht op zitten... Geen verdieping van de Westerschelde? Dat betekent dus: nergens, ook niet zo hier en daar, langzaam wat afkrabbelen. Want in Vlaanderen begrijpen ze dat goed. U zet de deur wagenwijd open voor de volgende, fatale vierde verruiming van de Westerschelde. College, let op uw zaak.

Desondanks, voorzitter, steek ik het positief in. Een goed punt is bijvoorbeeld de paragraaf over het duurzame deel van de energietransitie. Het collegeprogramma is op hoofdlijnen geformuleerd en dat vind ik eigenlijk best goed, want dit biedt de Staten beleidsruimte. Een vraag is nog wel in hoeverre dit programma komt in de richting van het bestuurskrachtonderzoek. Daar moeten wij het nog eens over hebben.

Is gedeputeerde Heijning de gedreven gedeputeerde, vol energie en werklust, die mede vorm en inhoud gaat geven aan de nieuwe EHS? Zal hij samen met het IPO staatssecretaris Bleker te vuur en te zwaard bestrijden, met als inzet het behoud en vooral het versterken van onze groen-

blauwe oase? Zal hij, met zijn "stuwadoors", de provincie op een nog hoger niveau brengen? Ik twijfel, voorzitter, als ik de paragraaf over de subsidies zie. Het college wil af van de situatie waarin organisaties in stand worden gehouden met provinciale subsidies, instandhoudingssubsidies. Geldt dit ook voor muziek- en zangverenigingen, het Watersnoodmuseum enz.? Op de achterkant van het programma staat een schitterend orkest te spelen. Moeten wij dat gaan missen? Is cultuur werkelijk een speerpunt voor het college, of hebben wij het hier alleen over natuur- en milieuorganisaties? Dat kan toch niet? Maar als het wel zo is, is er sprake van willekeur, een goed bestuurder onwaardig. GroenLinks gaat ervan uit dat in Zeeland iedereen mee blijft tellen en dat niemand wordt uitgezonderd, ook geen enkele organisatie.

Niettemin, voorzitter, krijgt dit college van GroenLinks een faire kans, maar dan wel op de inhoud. Met andere woorden: geen kretologie, in de zin van: wij maken een inpassingsplan zonder economische onderbouwing voor de WCT, en doen er ook nog een kerncentrale bij. Dat neigt niet naar, maar is in de ogen van GroenLinks onbehoorlijk bestuur. College, ga alsjeblieft het kabinet niet achterna in een land waar afspraak afspraak is, maar waar intussen een handtekening van een minister niets meer betekent. Ik doel nu op de Hedwige.

Er moet ruimte zijn voor duaal bestuur, maar niet zoals het college het wil. Uit het programma komt naar voren dat er naar het oordeel van het college in de komende periode meer ruimte en aandacht moet zijn voor dualisme, maar men vindt ook dat Provinciale Staten het maar jaarlijks met een miljoen moeten doen. Ik onderstreep, voorzitter, dat de Staten daar uiteindelijk zelf over gaan.

Voorzitter. GroenLinks wil in het eerstvolgende Presidium verder praten over het voorstel van de ChristenUnie om in de lijn van het bestuurskrachtonderzoek met elkaar de marsroute te bepalen om uiterlijk eind 2011 een volle en goede statenagenda, met bijbehorend budget, te hebben. Het initiatief is nu aan de Staten.

Deze fractie wenst het college een behouden vaart toe, hevig voortgestuwd door uitsluitend duurzame energie. Alleen dan komen wij langszij en loodsen wij het college veilig de haven in.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik heb vandaag maar een enkel muziekinstrument te hanteren, namelijk de loftrumpet. Men zal waarschijnlijk niet anders van mij verwachten. Het collegeakkoord gelezen hebbend, zeg ik namens mijn fractie: daar ligt voor de komende vier jaar een beleid, er liggen keuzes die overwegend goed zijn voor Zeeland. Er is sprake van een heel duidelijke lijn en overeenstemming over heel veel zaken. Dit

biedt een goede basis, waarbij ik ook denk aan de wijze waarop dit akkoord tot stand is gekomen. Verder constateer ik dat er sprake is van chemie tussen de gedeputeerden. De basis voor de komende vier jaar is goed. Stuwende krachten werken samen ten behoeve van de economische ontwikkeling. Die ontwikkeling is geen doel op zichzelf: het gaat vooral om de leefbaarheid in Zeeland, leefbaarheid voor de inwoners. Dat is het doel en daartoe nodigen wij het college, voor zover dat nog nodig is, van harte uit.

De goede lezers van dit collegeprogramma, waartoe ik ook mijzelf reken, hebben er kennis van genomen dat dit college een goede balans wil met de omgeving. Met andere woorden: niet zomaar ongebreidelde economische ontwikkeling, maar in balans. Dit doet mij denken aan het aloude beleid dat al vele jaren in deze provincie gestalte heeft gekregen: niet alleen kijken naar de economie -- hoewel dat de komende vier jaar prioriteit moet hebben, en dat is een omslag-- maar ook naar milieu, landschap en duurzaamheid.

Voorzitter. Veel meer dan in het verleden is gebeurd, moeten wij ons beperken tot de kerntaken. Daarnaast dienen wij taken op ons te nemen die passend zijn bij Zeeland. Zeeland is een plattelandsprovincie en kent geen heel grote steden, zoals de provincies in de Randstad, die aandacht kunnen geven aan zaken als onderwijs, ziekenhuiszorg enz. Voorts zal dit college oog moeten hebben voor de leefbaarheid.

Lobby en belangenbehartiging zijn meer dan ooit nodig. De financiële spankracht van de provincie is niet zo groot, ook al valt de korting op de algemene uitkering uit het Provinciefonds mee. Wij zijn geen rijke provincie. Wij heten geen Noord-Brabant of Gelderland. Het is echt nodig dat Zeeland op een goede manier zijn belangen bepleit. Het college --de gedeputeerden, maar ook de CdK die wat dit betreft een belangrijke rol zal kunnen blijven spelen-- zal zich actief moeten opstellen in de richting van Den Haag en Europa om datgene binnen te halen wat nodig is voor Zeeland.

Veiligheid is een belangrijk onderwerp en verdient de aandacht van het college, maar er moet goed worden gekeken naar de taakafbakening.

Wat de provinciale organisatie betreft hechten wij eraan dat het gehele college --en niet alleen de coördinerend gedeputeerde-- dit proces van verandering aanstuurt. Daarnaast zijn wij blij dat in verband hiermee een extern bureau wordt ingezet. Een frisse blik van buitenaf is nodig; iemand die er objectief tegen aankijkt. Hoe zit het nu met de taken enerzijds en de omvang van het apparaat anderzijds? Zijn die zaken in evenwicht? Wij moeten een organisatie hebben die niet groter is dan wat echt nodig is.

Voorzitter. Als het college streeft naar meer integraliteit, integraal denken en werken, is het ook

nodig om aandacht te geven aan de cultuur binnen de organisatie. Wij verwachten van dit college niet dat men die kwestie van de cultuur nog voor 1 januari 2012 --en ook niet voor 1 januari 2013-- voor elkaar heeft. Dat is een zaak van middellange of lange termijn, maar er moet wel mee begonnen worden. Verder lijkt het mij niet nodig om tegenover dit college te onderstrepen dat er zorgvuldig met het personeel moet worden omgegaan.

Ook de containerisatie vinden wij belangrijk. Wat de WCT betreft zien wij een college dat er echt voor gaat. Wij vinden het van groot belang dat hierbij het begrip "modal split" wordt gehanteerd.

Voorzitter. Het college wil de sectoren waar wij goed in zijn, versterken. Men zal begrijpen dat dat onze steun heeft. In planologische zin moeten economische ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt. Daarvoor dient zich nu het moment aan, zo houd ik het college voor. Het is nu het moment om ruimte te gaan bieden en onnodige belemmeringen weg te nemen.

Wat de kerncentrale betreft kijkt het college niet alleen naar de korte termijn. Voor de lange termijn streeft het naar een duurzame samenleving. Ook wat dat betreft zien wij een evenwichtig college. Er is sprake van een evenwichtig energiebeleid.

Recreatie en toerisme vormen een belangrijke pijler. Zeeland is een wandel- en fietsprovincie. Sommigen noemen in dit verband allereerst Drenthe. Laat dat dan nu nog zo zijn, maar wij nodigen het college uit om daar Zeeland van te maken.

Ook voor landbouw en agrofood moet er voldoende planologische ruimte worden geschapen. Nogmaals, wij zijn nu bezig met het Omgevingsplan en het moet nu gebeuren. Verder constateren wij dat visserij en aquacultuur van het college de aandacht krijgen die deze sectoren verdienen. In verband met infrastructuur en goederenvervoer vragen wij bijzondere aandacht voor de binnenvaart. Die sector heeft onze warme belangstelling. Knelpunten moeten in beeld worden gebracht zodat met andere stuwende krachten kan worden nagegaan welke oplossingen er zijn.

Voorzitter. Op het terrein van de ruimtelijke ordening constateren wij dat gemeenten meer ruimte voor beleid krijgen. Het Omgevingsplan dient beknopt te zijn. Misschien is hiervoor wat meer tijd nodig dan aanvankelijk werd voorzien. Het college krijgt hiervoor van ons de nodige ruimte, als maar waar wordt gemaakt dat er een beknopter plan komt. De verordening kan ook wat ons betreft wel wat kleiner worden, minder regels. Laten wij toch vertrouwen geven aan andere overheden, in dit geval de gemeenten.

Wij hopen dat het college met betrekking tot de Hedwigepolder samen met andere partijen succes zal boeken bij het zoeken naar een

alternatief. Een ruimer zoekgebied heeft onze volledige instemming.

Logistieke landbouwroutes zijn belangrijk. Het college gaat er aandacht aan schenken. Doorstroming en verkeersveiligheid zijn daarbij de punten die aan de orde moeten komen.

Over de ziekenhuiszorg valt veel te zeggen en daarover zal ook stellig veel worden gezegd, ook al gaan wij er niet over. Het zal niemand verbazen dat wij wat dit betreft steun geven aan de lijn-Van Heukelom. Wij hopen dat wij dit ook over vier jaar nog kunnen zeggen.

Voorzitter. Samenwerking tussen culturele instellingen is nodig om de effectiviteit en efficiency te vergroten en op kosten te besparen. Dit heeft onze hartelijke instemming. Daarnaast hechten wij veel waarde aan ons cultureel erfgoed en aan cultuureducatie.

Ook wij denken dat een algemene reserve van 25 miljoen nodig is. Gelet op alle risico's die zich voordoen, moeten wij daar zo snel mogelijk naar toe. De verhoging van de opcenten krijgt onze steun, gelet op de doelen die het college in dat verband heeft aangegeven. In een open discussie zullen de Staten hierop later nader kunnen ingaan.

Waar het gaat om structurele en incidentele inkomsten en uitgaven vinden wij het proces, zoals het college het in het programma verwoordt, een goed proces. Hierbij gaat het vooral om zorgvuldigheid. Een gedegen financieel beleid, daar staat dit college voor en daar moet het ook voor staan.

Voorzitter. "Stuwende Krachten". Samen met maatschappelijke partners optrekken. Samen met de Staten, meer dual dan in het verleden. Eendracht geeft kracht. Niettemin moet niet worden vergeten dat college, Staten, maatschappelijke organisaties enz. maar nietige mensen zijn. Wij hebben ook een andere kracht nodig. De stuwende kracht en de wijsheid van boven wensen wij dit college van harte toe.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. "Stuwende Krachten" is de titel van het collegeprogramma voor de komende periode. Het bestuur van de provincie Zeeland vormt, samen met andere overheden, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven, de stuwende krachten in de ontwikkeling van Zeeland. Dit collegeprogramma vormt ons inziens een goede basis voor het dagelijks provinciaal bestuur.

Het gaat om een akkoord op hoofdlijnen. Mijn fractie vindt dit belangrijk. Wij hechten immers veel waarde aan het dualisme. Het gaat daarbij om de ruimte die de Staten nemen om invulling te geven aan hun kaderstellende rol en controlerende taak. Mijn fractie zal de komende periode waar mogelijk de verbinding zoeken met andere fracties om in samenwerking richting te geven aan en kaders aan

te geven voor de toekomstige ontwikkeling van onze Zeeuwse samenleving.

Voorzitter. Ik wandel globaal door het programma heen en geef daarbij op hoofdlijnen aan hoe wij als fractie tegenover dit akkoord staan.

Het zal niemand verbazen dat wij dit akkoord ondersteunen. Het is ons inziens een akkoord in balans, een akkoord op hoofdlijnen. De heer Harpe houd ik voor dat het scheppen en behouden van werkgelegenheid de corebusiness van de PvdA is. Het hebben van werk is belangrijk voor mensen. Mensen kunnen door werk in hun bestaan voorzien, maar niet minder belangrijk is dat werk structuur geeft aan het dagelijkse leven, en ook sociale contacten. Een gezonde arbeidsmarkt is gebonden aan een gezonde economie.

De PvdA ondersteunt de centrale focus van dit college: economie, groei en innovatie. Deze focus richt zich op het stimuleren en versterken van de sectoren waar Zeeland goed in is, zoals de procesindustrie, de biobased economy, de havens, recreatie en toerisme, energie, landbouw en visserij. Daarnaast hecht de PvdA veel waarde aan de kenniseconomie. Het inzetten van het college op een toekomstgerichte samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en onderwijs, kan op grote steun rekenen van onze fractie.

Voorzitter. Een florerende Zeeuwse economie en een gezonde Zeeuwse arbeidsmarkt zijn in de ogen van de PvdA belangrijk, maar in Zeeland moet wel goed kunnen geleefd. Dit betekent dat goede voorzieningen moeten worden behouden en gecreëerd. Goede ziekenhuiszorg is zo'n belangrijke voorziening in Zeeland. De planbare en de spoedeisende ziekenhuiszorg moeten in elk geval op een goed kwaliteitsniveau blijven. De provincie speelt hier een samenbindende en procescoördinerende rol. Zij blijft zich hiervoor inzetten gedurende de komende periode.

Zeeland verdient goed onderwijs. Onderwijs is dan wel geen wettelijke taak van de provincie, maar kwalitatief goed en betaalbaar onderwijs voor elke Zeeuw is van groot belang, een belangrijke investering ten behoeve van de toekomst. De PvdA staat achter dit college waar het erom gaat uitvoering te geven aan de aanbevelingen, verwoord in het rapport Kerend Tij.

Voorzitter. Cultuur en sport zijn geen bijzaken. Het zijn dragers van een goede, sociale samenleving. Cultuur bindt mensen en versterkt de sociale samenhang. In de komende periode vindt er structurele financiering plaats voor de grotere festivals in Zeeland, zoals het Zeeland Nazomerfestival, Film by the sea en Festival Zeeuws-Vlaanderen. Cultuur blijft de komende periode laagdrempelig. Er blijft daarnaast aandacht voor het culturele erfgoed en de cultuureducatie. Het zijn zaken die onze fractie zeer belangrijk vindt.

Energie is in onze moderne samenleving een eerste levensbehoefte geworden. Iedereen wil een duurzame, niet vervuulende elektriciteitsopwekking, zonder afhankelijk te zijn van energievoorziening uit andere landen. Echter, over de weg die gevolgd moet worden naar die echt duurzame energievoorziening, verschillen partijen van mening. De ene partij vindt kernenergie belangrijk voor de ondersteuning in de richting van duurzamere energievoorziening, de andere is daar fel tegen. Het moge duidelijk zijn dat de PvdA-fractie zich volledig inzet voor die echt duurzame energievoorziening, zoals wind-, zonne- en getijdenenergie, aardwarmte en decentrale opwekking van energie. De inzet en stimulering van het college in de richting van duurzame energievoorziening verkrijgen de steun van de PvdA-fractie.

Opwekking van energie door middel van een tweede kerncentrale wordt door de PvdA niet ondersteund. Mijn fractie heeft dan ook een voorbehoud gemaakt bij het pleidooi voor de komst van een tweede kerncentrale naar Borssele.

De heer **Harpe** (GL). U heeft het nu over een voorbehoud en in het collegeprogramma staat dat u zich het recht voorbehoudt, maar dat betekent niet dat u een tweede kerncentrale absoluut afwijst. Mag ik nu concluderen dat u wel degelijk absoluut "neen" zegt tegen een tweede kerncentrale?

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Het is precies zoals het er staat: wij maken een voorbehoud en wij gaan tegen die tweede kerncentrale stemmen. Het is niet meer en niet minder, zoals het er staat.

Voorzitter. Er wordt bezuinigd, zowel op het Provinciefonds als op de financiering ten behoeve van nieuwe natuurgebieden. Daarbij dicht de landelijke overheid tegenwoordig de provincie ook een andere rol toe. Provincies, zo stelt zij, moeten zich richten op kerntaken: ruimtelijke ordening, economie en cultuur. Dit heeft gevolgen voor het collegeprogramma. De komende vier jaar komt het accent te liggen op de kerntaken. De provincie wordt regisseur op economisch en ruimtelijk beleid. Taken op het terrein van het sociale domein worden overgedragen aan de gemeenten. Echter, gelet op het feit dat Zeeland geen randstedelijke provincie is --en zo haar eigen problematiek heeft-- is er bij bovenlokale sociale problemen een rol voor de provincie weggelegd, met name een signalerende en coördinerende rol.

Voorzitter. Ik moet eerlijk zijn. De PvdA-fractie had graag de provincie een steviger rol in het sociale domein gegeven, met name bij het optreden van onwil tussen samenwerkende partners, waarbij de provincie in staat wordt gesteld om als regisseur resultaten af te dwingen. Echter, ook wij realiseren ons dat onderhandelen neerkomt op geven en nemen. Mede gelet op het feit dat de

landelijke overheid de provincie een andere positie gaat toekennen, is een dergelijke rol niet haalbaar.

De provinciale organisatie moet efficiënter en integraler gaan werken. De PvdA-fractie beseft dat de komende reorganisatie kan leiden tot onrust bij het ambtelijke apparaat. Zij hanteert het uitgangspunt dat eventueel "overtollig" personeel -- ik vind dit een vervelend woord-- op een zo zorgvuldig mogelijke manier naar een andere of veranderde werksituatie wordt begeleid. Een passend sociaal plan dient hierbij te worden opgesteld, in samenspraak met personeel en vakbonden.

Voorzitter. Bij Zeeland hoort een passende natuur- en landschapsontwikkeling. Echter, er vinden landelijke bezuinigingen plaats waar het gaat om de uitbreiding van natuurgebieden. In verband hiermee gaat het college een terughoudend beleid voeren ten aanzien van nieuwe natuurontwikkeling. Ingezet wordt op kwalitatief goed beheer, gericht op bescherming van al bestaande natuurgebieden. Onze fractie kan zich vinden in dit terughoudende beleid, zolang de kwaliteit van dit beheer is gegarandeerd. Ook hier staat voor onze fractie kwaliteit voorop.

Zeeland moet bereikbaar blijven, en wel op een verkeersveilige manier. Het college heeft aandacht voor de infrastructuur en de verkeersveiligheid. Onder bereikbaarheid valt ook uitdrukkelijk het openbaar vervoer. Onze fractie is van oordeel dat de integratie van OV-stromen, zoals het reguliere OV en het WMO-vervoer, moet worden doorgezet. Zeeland moet tot in haar kleinste kernene bereikbaar blijven, ook met het OV. Uiteraard moet dit zo efficiënt mogelijk worden geregeld. Immers, niemand wil lege bussen met chauffeurs die lijden aan een eenzaamheidssyndroom.

Zeeuws-Vlaanderen mag niet op slot, voorzitter. Toltarieven voor doelgroepen dienen in de komende collegeperiode te worden verlaagd. Met belangstelling wacht onze fractie voorstellen van het college af.

Voorzitter. Dat dit collegeprogramma er zo vlot is gekomen, is met name te danken aan Jan te Veldhuis, eerst informateur en later technisch voorzitter bij de onderhandelingen. Namens mijn fractie complimenteer ik hem met de wijze waarop hij de onderhandelingen heeft geleid. Bij ons onderhandelingsteam bestond er volledig vertrouwen in Jan te Veldhuis. Wij waren ervan overtuigd dat hij de onderhandelingen tot een goed einde zou brengen. Simpel was dat overigens niet. Er moesten nog flink wat gaten worden gedicht omdat er nu eenmaal programmatische verschillen waren. Niettemin wist hij alle belangen goed te verwoorden en in balans te brengen, hetgeen heeft geleid tot dit akkoord.

Namens mijn fractie wens ik het college alle wijsheid en daadkracht toe, nodig om van dit

programma een succes te maken. Met Stuwende Krachten voorwaarts, op naar een mooi Zeeland!

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ik begin met een felicitatie aan het adres van de nieuwe gedeputeerden. Vier jongens onder leiding van een meisje moeten de komende periode aan de slag om veel werk te verzetten. We zullen ze erop controleren. Wat ze gaan doen, hebben ze netjes in een prachtig boekwerkje opgeschreven. Ook feliciteer ik onze nieuwe collega's in de Staten. Twee ervan hebben een voor ons bekend gezicht; daarnaast is er een nieuw gezicht in de VVD-fractie. Frans, Johan en Thobias, van harte welkom in de club van 39!

Stuwende Krachten met robuuste keuzes, zo ziet de VVD-fractie het programma 2011-2015 van het nieuwe college van GS, dat zij volmondig ondersteunt. Het gaat om robuuste keuzes die de VVD uit het hart zijn gegrepen. De keuze voor economische ontwikkeling, groei en innovatie is ook een keuze voor werkgelegenheid. Er wordt voor gekozen om actief mee te werken aan initiatieven voor een tweede kerncentrale en voor versterking van het nucleair cluster in Zeeland. Ook noem ik de keuze voor havenontwikkeling met containerisatie in het algemeen en de WCT in het bijzonder. Ook is er de keuze voor extra stimulering van een andere belangrijke economische pijler in Zeeland, recreatie en toerisme.

Maar ook, voorzitter, gaat het om de keuze om in te zetten op Zeeland als een gebied met een aantrekkelijk vestigingsklimaat, met een goede en veilige leefomgeving, waar het goed wonen, werken en recreëren is. Ook wordt ervoor gekozen om dit gericht te gaan uitdragen, meer nog dan voorheen het geval was. Ik noem voorts de keuze om primair voor de kerntaken ruimte, economie en cultuur te gaan. Daarmee hangt samen de keuze om afscheid te nemen van nogal wat zaken die daar niet of niet meer toe behoren.

Gekozen wordt voor een degelijk financieel beleid, waarbij structurele uitgaven met structurele inkomsten worden gedekt, naast de keuze voor het snel tot stand brengen van een stevige algemene reserve van 25 miljoen, als buffer voor onverwachte tegenvallers die verband houden met een aantal risico's. Van de VVD zou deze reserve best nog wat hoger mogen zijn, om daarmee ook buitenkansen te kunnen benutten.

In lijn hiermee is er de keuze om als groot aandeelhouder aan te sturen op verhoging van het bedrijfsrendement bij Delta, naast de keuze voor behoedzaamheid waar het gaat om het inboeken van Delta-dividend. Daar is alle reden toe, gelet op de afboekingen op mislukte investeringen. De VVD is van mening dat dividenduitkeringen ten laste van de reserves geen structurele aangelegenheid mogen worden. Een gezond bedrijfsresultaat hoort de basis voor verantwoorde dividenduitkeringen te

zijn. Aandeelhouders, maar ook directie en raad van commissarissen moeten hiervan doordrongen zijn.

Voorzitter. Er wordt gekozen voor meer kaders en hoofdlijnen van beleid, en daarmee ook voor minder regels, minder detaillering en minder bemoeienis door de provincie, met name ook op het gebied van de ruimtelijke ordening. Gedeputeerde Heijning kan ik zeggen dat het ons inziens wel een goed idee is om even pas op de plaats te maken om de nieuwe insteek voor het Omgevingsplan voor te bereiden. Bij die voorbereiding mag niet worden vergeten, de nieuwe Staten erbij te betrekken. Wij hebben goede notitie genomen van de opvattingen van het nieuwe college met betrekking tot het dualisme.

Verder noem ik de keuze voor een andere provinciale organisatie, wat betreft structuur, cultuur en omvang, en ook de keuze om die verandering zorgvuldig te laten plaatsvinden, met oog voor individuele medewerkers. Ook wordt er gekozen voor meer dualisme. Ik voeg daaraan meteen toe: met meer ruimte en minder kramp tussen GS en PS. Mijn fractie vertaalt dit in gezonde en zakelijke verhoudingen tussen dagelijks bestuur en volksvertegenwoordiging, die tegen een stootje moeten kunnen zonder dat persoonlijke verhoudingen daaronder behoeven te lijden.

Voorzitter. Mijn fractie staat van harte achter de genoemde keuzes, die de afgelopen weken met de andere coalitiepartners PvdA, CDA en SGP op constructieve wijze en ook vlot tot stand zijn gekomen. Gedegen voorbereidend werk door informateur Te Veldhuis, alsmede de onderhandelingen onder zijn inspirerende leiding, hebben daaraan zeker bijgedragen. De neuzen staan nu in dezelfde richting en het moet voor de coalitiepartijen een uitdaging zijn om dit zo te houden, ook bij tegenwind.

Maar, voorzitter, keuzes maken en ze opschrijven is een; ze vormgeven en uitvoeren --en daar komt het toch uiteindelijk op aan-- is twee. Daar liggen voor zowel GS als PS schone taken. GS kunnen maandag al aan de slag, met het voorbereiden en uitvoeren van datgene wat in het collegeprogramma staat. Dat moet gedegen en zorgvuldig, maar waar mogelijk ook voortvarend gebeuren. PS kunnen zich al warm gaan lopen voor de beloofde voorstellen waarmee zij de richting van het nieuwe beleid kunnen gaan bepalen. Ook kunnen zij nagaan hoe zij hun rol als kadersteller en controleur willen gaan invullen.

De VVD-fractie realiseert zich dat de beoogde omslag --zo kun je een belangrijk gedeelte van de inhoud van het programma toch wel noemen-- niet van het ene op het andere moment gerealiseerd kan worden. Sommige onderdelen zullen de nodige tijd vergen. Tevens is er het besef dat de daarmee gepaard gaande veranderingen nog tot spanningen en verzet kunnen leiden. Daar

goed mee omgaan, is een verantwoordelijkheid van GS, maar ook van PS. Mijn fractie wil daaraan een constructieve bijdrage leveren. Net als het nieuwe college ziet zij uit naar de samenwerking met anderen, zowel binnen als buiten deze zaal.

Voorzitter. De VVD-fractie wenst de individuele leden van GS, de vier gedeputeerden maar ook u, en het college van GS als team veel "kern"energie en wijsheid toe bij het verzetten van het vele werk dat op hen wacht.

De heer Beekman (CU). Voorzitter, collega's. Met belangstelling heeft de CU-fractie kennisgenomen van de plannen van het verse college. Wij zijn blij dat er in een zo korte tijd een nieuw college is gevormd. Wij feliciteren de formateur en de informateur dan ook met het behaalde resultaat. Onze fractie heeft zich in dit hele proces gehoord gevoeld. Ook wij danken de heer Te Veldhuis daarvoor.

Een aantal keuzes, door het nieuwe college gemaakt, kunnen wij volgen. Wij zijn dan ook voornemens om die in de toekomst te ondersteunen. Niettemin hadden wij graag gezien dat het nieuwe college ten aanzien van een aantal zaken wat concreter en wat creatiever was geweest. Ten aanzien van een groot aantal onderdelen zijn voornemens omschreven in wat wollig taalgebruik, en dat leidt tot onduidelijkheid. De latere manier van uitwerken van deze voorstellen en collegebesluiten is dan ook cruciaal voor de wijze waarop onze fractie met die voorstellen en besluiten zal omgaan.

Voorzitter. Mijn fractie laat zich bij haar handelen leiden door het Woord van God, ons gegeven in de Bijbel. Het is een christelijke visie, al eeuwen verankerd in onze cultuur. In deze visie hebben wij de taak gekregen om de schepping te bewerken en erover te waken. Dat zijn twee elementen die ogenschijnlijk nogal eens strijdig met elkaar zijn. De afweging hoe sterk de economische groei van Zeeland mag zijn, gaat voor ons altijd gepaard met de vraag: hoe bewerk je de aarde zonder haar uit te putten? Juist in de politiek is de verleiding groot om te kiezen voor resultaat en gewin op korte termijn, terwijl dat op lange termijn verlies oplevert.

Het nieuwe college verwacht veel, zo niet alle heil van de economische groei. Dat zou je denken na het lezen van dit programma: om het financiële welzijn en de welvaart draait ons leven. Welnu, die keuze maakt de ChristenUnie per definitie niet. Menselijk welbevinden is een zaak van meer dan alleen financiële zekerheid. Een fijne woonomgeving met voldoende faciliteiten, goed onderwijs en goede gezondheidszorg zijn in dit verband belangrijke voorbeelden. Natuurlijk moet er aandacht zijn voor de ontwikkelingen in Zeeland en moet er ruimte worden gegeven aan bedrijvigheid. Wij zijn dan ook blij met de daarop gerichte

voorstellen, maar wij vinden wel dat de economische ontwikkelingen moeten passen bij de aard en de schaal van Zeeland, en dat ze waar mogelijk een duurzaam karakter moeten hebben.

Juist daarin past wat onze fractie betreft de ontwikkeling van de Kanaalzone, het inzetten op grensoverschrijdende samenwerking en het versterken van de recreatieve sector. Ook de ruimte die wordt gegeven aan landbouw en visserij kan op steun van onze fractie rekenen, juist omdat deze sectoren zo'n duidelijk Zeeuws karakter hebben. Dat de WCT nog steeds boven de markt blijft bungelen, vinden wij echt een verkeerde keuze. Mijn fractie kiest voor containerisatie binnen de bestaande havens en wil daarvoor ruimte creëren.

Voorzitter. De keuzes op het terrein van energiebeleid geven ons zorg. Het college geeft aan dat de overgang naar duurzame brandstoffen noodzakelijk is. Hoe dat dan concreet moet gaan gebeuren, daarover wordt echter niets vermeld. Graag zouden wij op dit punt een toelichting ontvangen waarmee duidelijk wordt gemaakt wat het college voor ogen heeft. Het overgrote gedeelte van de bedoelde paragraaf gaat over kernenergie en slechts twee zinnen worden besteed aan andere vormen van energie-opwekking. Wat heeft het college nu precies voor met windenergie? Daar moeten wij maar naar gissen.

Met genoegen zien wij dat het college ruimte wil geven aan het dualisme. Ook het feit dat het college stelt dat dit best geld mag kosten, vinden wij een goede zaak. Gedurende de formatieperiode hebben wij hiervoor al op verschillende manieren de aandacht gevraagd. Ons inziens is het van groot belang dat er op dit terrein verbeteringen worden doorgevoerd, maar wij verbazen ons er wel over dat het college van GS zelf met voorstellen wil komen. Dat is toch vreemd. Immers, dualisme is echt een zaak van het gehele provinciale bestuur, de hele Staten. Voorstellen voor aanpassingen zullen door alle fracties moeten worden gesteund. Dat draagvlak verwerft men niet met alleen de coalitiepartijen. Wij blijven er een voorstander van om binnen drie maanden een statenbrede werkgroep in te stellen die vervolgens binnen een halfjaar met voorstellen komt. Kan het college aangeven hoe wij de hier bedoelde passage precies moeten lezen?

Wat de gelieerde en gesubsidieerde instellingen betreft ziet mijn fractie een meten met twee maten. Immers, enerzijds staat er dat het college afwil van de situatie waarin organisaties in stand worden gehouden met provinciale subsidies. Daarbij gaat het vooral om milieu-organisaties. Anderzijds worden op het culturele terrein organisaties genoemd die in elk geval kunnen rekenen op subsidie. Waarom is hiervoor nu al gekozen? De Raad voor Cultuur is nog bezig met het opstellen van een advies. Wat heeft dat nu nog

voor zin? Of heeft het college dit advies al ontvangen?

Opvallend en zorgwekkend is dat organisaties die als doel hebben om een stem te geven aan datgene wat geen stem heeft --en daarbij een belangrijke bijdrage leveren aan de uitvoering van provinciaal beleid-- nogmaals flink worden gekort. Mijn fractie maakt een andere keuze. In het bijzonder benieuwd zijn wij naar de houding van de PvdA die in het verleden toch altijd de waarde van natuurorganisaties wel degelijk groot achtte, maar nu kennelijk --om wille van deelname aan het college-- al die vrienden lijkt te laten vallen.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Ik denk dat u dit heel eenzijdig heeft gelezen. Inderdaad wordt met betrekking tot natuurorganisaties subsidie afgebouwd. Dat geldt voor alle organisaties omdat wij nu eenmaal moeten bezuinigen. Daarbij komt echter naar voren dat wij in de richting van prestaties gaan. Met andere woorden: projectsubsidies. Het zou best zo kunnen zijn dat die projectsubsidies voor natuurorganisaties hoger uitvallen dan het subsidieniveau dat nu geldt. Het is dankzij de PvdA dat dit op deze manier is opgenomen.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter, ik ben benieuwd hoe de verdere uitwerking hiervan zal zijn. In elk geval ben ik blij met deze uitleg, waaraan ik de PvdA-fractie zal houden. Ik herinner mij discussies die in het verleden over hetzelfde onderwerp zijn gevoerd, en ook de bijdragen die de PvdA-fractie toen leverde. Ik ga er ervan dat men op dezelfde wijze zal handelen in het college. Ik denk wel dat men in het veld nog het nodige heeft uit te leggen.

Het college geeft aan dat het een visie op de ziekenhuiszorg wil laten opstellen die voldoet aan de criteria van kwaliteit, toegankelijkheid en bereikbaarheid. Wij begrijpen niet helemaal waarom hiervoor is gekozen. Er is toch al een duidelijke visie neergelegd? Deelt het college die visie niet meer? Eerder heeft de vorige, nu de huidige gedeputeerde over dit onderwerp gezegd dat het "vijf voor twaalf" was en dat er echt iets moest gebeuren. Hoe verhoudt dit zich nu tot weer opnieuw een visie opstellen? Wat wil men hiermee nu precies bereiken?

Voorzitter. Wij missen een degelijke financiële vertaling van het collegeprogramma. De heer Heijning heeft hierover wel iets gezegd, maar wij hadden toch van de VVD-fractie verwacht dat er een goede vertaling zou liggen, zij het met de nodige onzekerheden. Als tegenstelling geldt dat men met betrekking tot de verhoging van de opcenten ten behoeve van verlaging van tunneltarieven, juist heel concreet is. Ik herinner eraan dat dat nu juist een optie is die in het

verleden door de SGP ten stelligste werd verworpen. Zijn de argumenten nu anders? Wij vinden het curieus dat nu alle Zeeuwen extra moeten gaan betalen om specifieke doelgroepen te compenseren. Ik zie de heer Van Heukelom bij de uitzending van Stemmenjacht nog bij de ingang van het tunnelcomplex staan om hierover te debatteren met mevrouw Evertz...

De verregaande samenwerking tussen de bibliotheek en Scoop en de kritische blik op de provinciale organisatie waar het gaat om taken en formatie, kunnen wij steunen, al zal die steun wel afhangen van de wijze waarop een en ander concreet gestalte krijgt.

Voorzitter. Ook wij wensen het college veel wijsheid en Gods zegen toe voor de komende periode. Daarnaast spreken wij de wens uit dat alle partijen in deze Staten op constructieve wijze de belangen van de Zeeuwse samenleving zullen dienen.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Mijn fractie vraagt zich af of met deze GS-formatie voldoende recht is gedaan aan de stembusuitslag van 2 maart 2011. Er waren twee verliezers --dat is een feit-- namelijk CDA en SGP, en beide hadden een gedeputeerde die door de visitatiecommissie op de vingers is getikt. De verliezers van gisteren zijn niettemin gewoon de winnaars van vandaag. De VVD heeft voor de PvdA als partner gekozen, terwijl beide partijen vier jaar lang bepaald niet door een deur konden; ik druk me nu nog voorzichtig uit. Waarom waren andere opties niet bespreekbaar? Twee winnaars, PVV en D66, werden als vanzelfsprekend al heel snel, te snel, buiten het speelveld geschoven; geen contact en geen overleg. Was de PVV al op voorhand ongewenst? Was D66 te onbeduidend, om maar niet te spreken over de PvZ? Graag zou ik hier wat meer van weten.

Voorzitter. Toen ik de tekst van dit collegeprogramma in de vroege ochtend van 8 april snel doornam --ik moest naar Middelburg voor de presentatie van VVD-formateur Sjoerd Heijning, in de zin van: geen vragen, alleen luisteren-- was ik best tamelijk opgetogen over de hoofdlijnen en intenties. Dat ben ik nog steeds maar ik ben ook vervuld van veel scepsis.

De heer **Beekman** (CU). Bent u door de PZC onjuist geciteerd?

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter, ik heb liever geen interrupties... Er zijn tot nu toe weinig interrupties geweest en ik hoop dat het ook bij mij goed gaat. Het is tot het college dat ik mij nu richt, niet direct tot de collega's.

De **voorzitter**. Maar wij zijn hier een democratische instelling en de Staten zijn zeker ook met elkaar in

discussie. Ik hoop er het beste van, maar je weet het nooit...

De heer **Robesin** (PvZ). Ik wil de heer Beekman best tegemoet komen met het vervolg van mijn betoog.

Hoofdpijnen en bedoelingen zijn dus prima, maar onze fractie focust in een onafhankelijke positie, niet per se als opposant, op de daden van deze nieuwe ploeg. Wij doen geen uitspraken op voorhand over steun aan bepaalde beleidsthema's.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter, ik wacht nog steeds op een reactie...

De heer **Robesin** (PvZ). Misschien komt die nog wel.

Voorzitter. De heer Heijning had mij per email op het hart gedrukt om tot vrijdag te wachten en eerst de tekst goed te lezen. Ik zou dan wel zien dat het allemaal erg meeviel. Dat leek ook het geval te zijn, maar toen ik het verhaal een paar keer met een scherper oog las, bekropen mij toch gevoelens van meervoudige desillusie. Het was niet echt een VVD-verhaal, vond ik. De door mij in de PZC --daar komt 'ie, mijnheer Beekman-- genoemde "slappe knieën" voor wat betreft de zichtbare inbreng van de PvdA, zijn u allen wel bekend. Veel water bij de wijn gaat ten koste van de kwaliteit.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Het is een akkoord in balans. U ziet een hoop terug van datgene wat mijn partij als haar corebusiness ziet: een gezonde arbeidsmarkt, duurzame energie enz. Alles wat gematigd is en u wellicht niet prettig vindt, komt van de PvdA.

De heer **Robesin** (PvZ). Ik hoor het liever van het college.

Voorzitter. De WCT mag nu ineens een heel klein beetje en over de tweede kerncentrale stemmen de socialisten niet mee.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Sociaal-democraten!

Mevrouw **Van Unen** (SP). De "socialisten" zitten hier!

De heer **Robesin** (PvZ). Pardon. Ik bedoel natuurlijk de PvdA. Hoe dit alles kan worden uitgelegd, is mij volstrekt een raadsel.

Tijdens de dagen die volgden, vroeg ik mij af of er dan werkelijk niets positiefs uit dit geschrift te halen viel. Waarschijnlijk wel, maar dan dienen toch de geformuleerde hoofdpijnen en intenties strakker uit de verf te komen. Te veel is te vrijblijvend, te beschouwend, te voorzichtig afgewogen, om de indruk te wekken dat dit college als een gesloten team voor Zeeland de goede keuzes maakt. Ik vermoed dat ik wat deze visie betreft niet alleen sta.

Meer aandacht voor economie. Voorzitter, dat doet onze gemoederen opveren. Niets is ons liever, maar wat houdt dit nu precies in? Wat gaan de Stuwende Krachten metterdaad doen om de Zeeuwse economie vooruit te helpen? De NV Economische Impuls achter de broek zitten en daar zelf ook de nodige inspanningen tegenaan zetten om internationale markten ertoe te bewegen om juist Zeeland te kiezen voor nieuwe bedrijfsvestigingen en investeringen? Dat is immers waar het om gaat: nieuwe bedrijvigheid in diverse sectoren, met mogelijkheden om diversiteit en daardoor minder kwetsbaarheid en een gecontinueerde groei te brengen in de werkgelegenheidspositie van onze provincie. Weg is dan het krimpsyndroom. Echter, met opsommingen van zaken waarin wij zo goed zijn, hebben wij niets tastbaars in handen. Nuchtere, vooral gedreven acquisitie, zoals Gent en Brugge dat wereldwijd doen, is broodnodig, na vier jaar absolute stilstand en gewauwel over ecologie, natuurlijkheid en duurzaamheid. Het was alsof het begrip "economie" in ballingschap verkeerde...

Natuurlijk handel je in grote gezamenlijkheid, met marktpartijen en organisaties, wier blik verder reikt dan de vergadertafel. Concreet gezegd: er dient sprake te zijn van een economiegedeputeerde die samen optrekt met Zeeland Seaports en ZPPC en die er alles aan doet om de fantastische potenties van onze havens te koppelen aan productiebedrijven die met hun neus bovenop een logistieke draaischijf van groot formaat willen zitten. Stop met symposia, met boekjes en foldertjes, ga op reis en zoek je kansen. Als Zeeuwen, de Chinezen van het westen, moet men ons verwelkomen, niet als suffe delegatie met een aardige powerpoint en wat brochures in een glanzend koffertje.

Voorzitter. De portefeuille economie is in handen gelegd van een PvdA-gedeputeerde. Waarom is dit niet gecombineerd met de VVD-portefeuille havens, recreatie en toerisme? Waarom toch weer gekozen voor versnippering? Heeft dat te maken met de al genoemde "water bij de wijn"? Dat zal wel.

Er komt een plan om de regelgeving te beknotten en bestuurlijke drukte te bestrijden. Waarom eerst een plan? Ga aan de slag, zou ik zeggen. Trouwens, dit zou het vorige college toch al aanpakken, als bijdrage aan de bestrijding van de economische crisis? Ik begrijp het niet.

Voorzitter. De beschikbare spreektijd laat niet toe dat ik alle paragrafen van het programma op deze wijze bespreek. Ik noem er nog slechts enkele.

Het college wil af van instandhoudingssubsidies en richt zich op prestaties. Dat is prima, voorzitter. Mijn fractie heeft dit altijd gewild. Graag hoor ik van het college of de ZMF niet langer via slimme constructies als

uitzondering wordt beschouwd, zoals nu duidelijk het geval is, zulks ondanks aangenomen moties.

Voorzitter. De provincie zal waar mogelijk de provinciale regels die de aanleg van de WCT belemmeren, in het nieuwe Omgevingsplan achterwege laten. Waarom wordt dit wankelmoedige "waar mogelijk" niet gewoon weggelaten? Kan concreet worden aangegeven hoe de PvdA in dit dossier staat? Tijdens de vorige periode liep deze fractie bepaald niet over van enthousiasme. Meestal sloot zij zich aan bij de visie van GroenLinks, en daar kan onze fractie helemaal niks mee.

Drie gedeputeerden willen positief en actief meewerken aan de totstandkoming van een tweede kerncentrale. Een nucleair cluster willen ook wij. De PvdA-gedeputeerde en zijn fractie gaan echter koffie drinken als dit thema aan de orde is. U zult het zien, voorzitter. Onze fractie vindt dat absoluut onacceptabel.

Voorzitter. Mijn fractie wijst uitbreiding van windmolenenergie af, nu Zeeland ruimschoots aan zijn inspanningsverplichting heeft voldaan. Wij hebben wat dit betreft een motie voorbereid, die straks door collega Babijn wordt ingediend.

De PvZ-fractie heeft een hekel aan het woord "krimp" en is daarom blij dat in het collegeprogramma sprake is van "de gevolgen van democratische veranderingen". Dat is juist. Als het gaat om praktische oplossingen, heeft onze fractie er alvast twee: gratis OV voor MBO-leerlingen en een stelselmatige maar wel snelle verlaging van de toltarieven voor de Westerscheldetunnel, meer dan nu wordt beoogd. Wat het eerste onderwerp betreft dienen wij een motie in.

Voorzitter. De verkiezingen zijn voorbij, en dus kan met betrekking tot ontpoldering het gegochel met voors en tegens weer onverminderd voortgang vinden. Met de formulering in het programma, onder het kopje "Ontpoldering Hedwigepolder" is onze fractie het absoluut oneens. Geen ontpoldering voor uitsluitend natuurdoeleinden, staat er. Wel ontpoldering als daarmee economisch voordeel kan worden behaald? Voorzitter, het zijn van die "Waterdunen-achtige" constructies. Daar gaat dit college gewoon mee verder.

Het college zet in op een alternatief voor de Hedwigepolder, maar de PvZ is tegen ontpoldering, in welke vorm dan ook. Bovendien: er is al een alternatief. Binnenkort verschijnt het rapport.

De heer **Beekman** (CU). U zegt dat het rapport binnenkort verschijnt...

De heer **Robesin** (PvZ). Dat staat in het regeerakkoord, mijnheer Beekman. Dat rapport voorziet eindelijk in een degelijke beoordeling.

De heer **Beekman** (CU). U weet toch niet nu al wat daar in staat?

De heer **Robesin** (PvZ). Toch wel een beetje...

De heer **Beekman** (CU). Kunt u misschien een tipje van de sluier oplichten?

De heer **Robesin** (PvZ). Neen, neen; het moet hier vandaag geen feest worden.

De **voorzitter**. Ik vind dat tussen u beiden de dualiteit zich goed ontwikkelt...

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Hoe zit het nu met de verdieping van de Westerschelde? Geen verdieping, maar wel kleine aanpassingen om de toegankelijkheid van de havens in Vlissingen te verbeteren... Geldt dat dan niet tevens voor Antwerpen of juist wel voor Antwerpen?

De ziekenhuiszorg gaat ons zeer aan het hart. De problemen zijn gigantisch "boven de Westerschelde". Bij ons is dat gelukkig niet zo. Ik zou zeggen: verhuis allemaal naar Zeeuws-Vlaanderen, dan hebt u die ellende niet... Gaat de heer Van Heukelom niet meer over dit onderwerp? Ik zie namelijk bij de opsomming van taken onder zijn naam "volksgezondheid en ziekenhuiszorg" niet vermeld. Is het een ongewild en ongelukkig foutje?

Hoe dan ook, de afgelopen jaren is er op dit terrein hartstikke veel verprutst. Als de heer Van Heukelom dit onderdeel wederom tot zijn takenpakket mag rekenen, zijn wij er niet al te gerust op. Mijn fractie gaat ervan uit dat er voor 100% wordt ingezet op de volledige terugkeer van uitstekende acute zorg in Vlissingen en de realisatie van uitstekende planbare zorg in Goes. Met andere woorden: behoud van drie volwaardige basisziekenhuizen, de komende vijf tot tien jaar. Wij hebben onze kiezers beloofd ons daarvoor sterk te maken, en dat zullen wij ook doen. Als de heer Van Heukelom van plan is om mee te doen, zijn wij daar erg blij mee, maar wij hebben grote twijfels en vooralsnog een minimum aan vertrouwen. Overigens, wij zijn wel blij met het artikel over het ARDZ dat deze ochtend in de PZC is verschenen.

De voorzitter. Door de leden Robesin, Francois Babijn en Van Dijk is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 april 2011;

Constaterende:

Een groot deel van de jongeren in Zeeland volgt in het middelbaar onderwijs de richting VMBO. Deze richting sluit aan op het MBO en is minder tot niet geschikt om door te stromen naar de HAVO en

eventueel het VWO. Dit betekent dat ieder jaar een groot aantal VMBO'ers een MBO-opleiding gaat volgen, hetgeen meestal het geval is vanaf de 16-jarige leeftijd.

In Zeeland zijn er twee ROC's. Deze hebben over het algemeen een gelijksoortig aanbod in opleidingen. Er is echter een aantal opleidingen, welke niet op beide ROC's kan worden gevolgd. Over de kwaliteit van de geboden opleidingen op de ROC's zijn de meningen verdeeld, maar er worden (te) vaak negatieve zaken over opgemerkt. Door de voorgenomen fusie tussen beide ROC's is het realistisch om aan te nemen dat er in verband met een kwaliteitsslag, om de opleidingen te verbeteren, het aantal richtingen dat niet op alle locaties zal worden gedoceerd, zal toenemen. Dit betekent dat meer leerlingen zich, als ze de opleiding van hun keuze willen volgen, zullen moeten verplaatsen.

Tevens is een groter aanbod van leerlingen op de ROC's ook voor deze onderwijsinstellingen een extra bron van inkomsten die hen in staat stelt het kwaliteitsniveau op peil te houden.

Er wordt al langere tijd stevig gediscussieerd over het feit dat Zeeland vergrijsd en ontgroent. Dit laatste willen we positief beïnvloeden door onder andere het voor jongeren aantrekkelijker te maken hun studie in Zeeland te volgen.

In verschillende samenstellingen wordt door het Zeeuwse bedrijfsleven heel duidelijk aangegeven, dat er een aanzienlijk tekort is aan MBO-opleidingen; reden te meer om voorwaarden te scheppen die ertoe bijdragen dat middelbare scholieren die naar het MBO willen of moeten, daar ook eerder voor kiezen.

Overwegende dat;

- MBO-studenten in de leeftijd van 16 tot 18 jaar niet in aanmerking komen voor een gratis OV-jaarkaart en dit behoorlijk wat kosten met zich meebrengt in vergelijking met jongeren die al een HAVO- of VWO-diploma hebben en een vervolgopleiding gaan doen en wel een gratis OV-kaart krijgen;
- de afspraak er ligt dat iedere jongere een startkwalificatie moet behalen, zijnde een HAVO-, VWO- of MBO-2-diploma;
- het MBO in Zeeland zich momenteel in een fusietraject bevindt en het zeer waarschijnlijk is dat in verband met een te behalen kwaliteitsslag er een verspreiding van een aantal opleidingen in Zeeland zal plaatsvinden;
- dit betekent dat nog meer studenten zich middels het OV zullen moeten verplaatsen om bij de opleiding van hun keuze te komen;
- het in het kader van ontgroening in de provincie noodzakelijk is om maatregelen te treffen die ertoe bijdragen dat jongeren in de eigen provincie blijven en in Zeeland een beroepsopleiding gaan volgen;

- de Zeeuwse ondernemers een schrijnend tekort hebben aan MBO-opgeleide jongeren;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- de groep jongeren die een MBO-opleiding volgt in de provincie Zeeland gratis met het OV in Zeeland te laten reizen;
- daarvoor dekking te halen uit gelden die vanuit Den Haag worden verstrekt om de effecten van de krimp te bestrijden en/of eventueel uit het deel dat de provincie niet hoeft te bezuinigen dan wel extra kan bezuinigen, onder andere op de organisatiekosten;
- dit bij wijze van proef een geheel schooljaar te doen en parallel hieraan een enquête te laten lopen bij jongeren c.q. hun ouders/verzorgers bij aanvang en afsluiting van de proef;
- aan de hand van de resultaten van deze enquête over een vervolg van de proef te besluiten;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 1.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, leden van het college, collega-statenleden, aanwezigen. De fractie van de PvZ dient een motie in met betrekking tot windmolens/windturbines en hoopt daarbij voldoende steun te krijgen van andere fracties teneinde een verdere aantasting van ons mooie Zeeuwse polderlandschap en de in onze ogen in efficiënte besteding van gemeenschapsgelden tegen te gaan.

Onze stelling is dat er zonder subsidie geen windturbines zouden worden gebouwd. Een woordvoerster van NUON bevestigde dit eerder deze week nog eens, tijdens een opiniërende discussiebijeenkomst in Sluis. Daar komt nog bij dat de resultaten van diverse studies wijzen op de afname van wind en windkracht, waardoor de voorspelde rendementen nog lager zullen uitvallen.

Het ontbreken van voldoende draagvlak bij de Zeeuwse bevolking, de gezondheidsrisico's, onder andere veroorzaakt door laagfrequent geluid, de veiligheidsrisico's, losrakende wieken, blikseminslag, grote hoeveelheden kankerverwekkende hydroliëkolie die in het milieu terecht kunnen komen, het veroorzaken van blinde vlekken op de radar van schepen en vliegtuigen zijn voor onze fractie eveneens doorslaggevende factoren waarom wij windturbines afwijzen.

Verder wil onze fractie benadrukken dat de PvZ voorstander blijft van kernenergie. Dat is in onze ogen wel een efficiënte mogelijkheid om klimaatdoelstellingen te halen en om, qua energiebehoefte, zelfvoorzienend, dus minder afhankelijk te worden van het buitenland.

De **voorzitter**. Door de leden Francois Babijn, Robesin en Van Dijk is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 april 2011;

constaterende dat:

- bepaalde gebieden binnen de provincie Zeeland zijn aangewezen als "Nationaal Landschap";
- toerisme en recreatie gebaat zijn bij rust, ruimte en weidse vergezichten;
- de provincie Zeeland zich voor wat betreft wonen, recreatie en toerisme profileert als een provincie waar rust, ruimte en weidsheid te vinden zijn;
- deze economische pijlers wonen, recreatie en toerisme het voor een groot deel moeten hebben van de bijzondere landschappelijke kenmerken zoals onder andere boeiende vergezichten en horizon;
- de provincie Zeeland, na de realisering van het huidige contingent windmolens/windturbines ruimschoots heeft voldaan aan haar inspanningsverplichting en daar nog bijkomt dat wij met onze kerncentrale ook al een substantiële bijdrage leveren aan de reductie van onze CO₂-uitstoot;
- er onvoldoende draagvlak onder de bevolking bestaat voor het plaatsen van windmolens/windturbines;

overwegende dat:

- windmolens/windturbines alleen rendabel zijn door subsidie (uitspraak voormalig VVD-lijsttrekker Rutte: "Windmolens draaien op subsidie");
- een vertegenwoordigster van NUON tijdens een opiniërende discussiebijeenkomst op 12 april 2011 (gemeente Sluis) in antwoord op vragen bevestigde dat windmolens/windturbines momenteel zonder subsidie niet rendabel te exploiteren zijn;
- de winst voor het milieu nihil is omdat conventionele centrales (kolen, gas) als back-up moeten worden bijgebouwd en die centrales bovendien nog een veel slechter rendement opleveren omdat ze moeten worden ingeschakeld op het moment dat de windmolens/windturbines geen energie leveren en derhalve niet op een constant hoogrenderend vermogen kunnen draaien;
- de kosten-batenanalyse met betrekking tot windmolens/windturbines voor onze provincie negatief uitvalt;
- het landschap van de provincie Zeeland met zijn kenmerkende unieke open karakter zal worden aangetast door de bouw van nog meer en grotere windmolens/windturbines inclusief de mogelijk extra benodigde hoogspanningsmasten; met andere woorden dat het plaatsen van nieuwe en grotere windmolens/windturbines ontegenzeggelijk zal

leiden tot een verdere onaanvaardbare landschaps- en horizonvervuiling;

- het plaatsen van windmolens/windturbines op zee een veiligheidsrisico inhoudt vanwege het feit dat ze blinde vlekken veroorzaken op de scheepsradar;
- eerdergenoemde economische pijlers hiervan blijvende schade zullen ondervinden;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op om:

- geen medewerking te verlenen aan verzoeken (van onder andere de rijksoverheid) om nieuwe of grotere windmolens/windturbines op het grondgebied van de provincie Zeeland te plaatsen en actief bezwaar te maken indien er in de nabijheid van het Zeeuwse grondgebied (bijvoorbeeld voor de kust) initiatieven met betrekking tot windmolens/windturbines ontplooid zouden worden;
- dit schriftelijk vast te leggen (onder andere in het Integraal Omgevingsplan en bestemmingsplannen);
- de rijksoverheid van dit oordeel op de hoogte te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Deze motie krijgt nr. 2.

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA).

Voorzitter. Na de bijdrage van de heer Robesin laat ik graag een ander geluid horen. Dat zal men wel begrijpen...

"Stuwende Krachten", krachten die ruimte geven voor mensen; dat is nou net de naam van het verkiezingsprogramma van het CDA geweest. In dat programma zijn de speerpunten duidelijk: ruimte om samen te leven, te werken en te ondernemen. Juist die ruimte vinden wij terug in het collegeprogramma dat vandaag wordt besproken. Het is een programma dat op een zorgvuldige en ook plezierige wijze tot stand is gekomen, met ruimte voor ieders inbreng, onder de correcte leiding van de heer Te Veldhuis, als technisch voorzitter, waarvoor onze dank.

Voorzitter. Het gaat om een programma waarbij het evenwicht tussen economie en leefbaarheid goed in balans is en waarbij samenwerking centraal staat. Werk en inkomen bieden mensen de gelegenheid om verantwoordelijkheid te nemen voor zichzelf en elkaar. Het is daarom belangrijk dat er in Zeeland sprake is van voldoende bedrijvigheid en aanbod van banen. Het vestigingsklimaat moet voor bedrijven optimaal zijn. Als CDA zijn wij blij dat in dit programma rekening is gehouden met de wensen van de kring van werkgevers en het MKB. Bovendien is het mooi dat een haalbaarheidsonderzoek naar de mogelijkheid van

een glasvezelnetwerk voor het bedrijfsleven in het programma is opgenomen.

Uitbreiding van containerisatie en verdere ontwikkeling van de Kanaalzone, met daarbij aandacht voor de nieuwe zeesluis bij Terneuzen, juichen wij toe. Tevens vinden wij een tweede kerncentrale in Borssele, als overgang naar duurzame vormen van energie-opwekking, een goed alternatief. Natuurlijk zijn daarbij de zorgvuldige procedures en de veiligheid die het ministerie in acht zal nemen, van cruciaal belang.

Een nieuwe koers voor ruimtelijk ordening als kerntaak van de provincie: meer kaders, minder bemoeienis met details; decentraal wat kan, centraal wat moet. Voorzitter, dat is ook het oordeel van de CDA-fractie.

Cultuur, kerntaak van de provincie, verbindt mensen met elkaar en levert een bijdrage aan onze Zeeuwse identiteit. Wij zijn trots op ons cultureel erfgoed. Het doet ons goed dat de grotere culturele evenementen steun van het college krijgen.

Het programma biedt niet alleen ruimte voor kerntaken, maar ook voor leefbaarheid, waarbij kwaliteit, toegankelijkheid en bereikbaarheid voor goede gezondheidszorg leidend zijn. De provincie roept wat dit betreft niet: daar gaan wij niet over. Een coördinerende rol voor bovengemeentelijke zaken in het sociale beleid vindt mijn fractie van belang.

Ruimte voor onderwijs is belangrijk, voorzitter. Als het onderwijs goed is georganiseerd, komen andere voor de provincie belangrijke zaken beter tot hun recht. De industrie wordt sterker, landbouw en visserij krijgen een impuls, en de infrastructuur wordt gemoderniseerd.

Voorts is er ruimte voor de inbreng van alle fracties. Door dit hoofdlijnenakkoord kunnen wij als Staten samen aangeven wat wij wel en ook, mijnheer Robesin, wat wij niet willen. Wij kunnen op deze manier onze visie bepalen en dat is mooi, zowel voor de coalitie- als voor de oppositiepartijen.

Voorzitter. De komende periode staat in het teken van bezuinigingen. Zo is er sprake van een forse korting op de rijks gelden voor het landelijke gebied. Dat is zorgelijk. Het kan en mag niet zo zijn dat gemaakte afspraken niet kunnen worden nagekomen. Het is belangrijk dat wij, samen met de hierbij betrokken organisaties, tot passende en ook slimme oplossingen komen.

Waar het gaat om bezuinigingen en herschikking van het ambtelijke apparaat, acht mijn fractie het van belang dat een en ander plaatsvindt onder bestuurlijke leiding. Dit biedt ons inziens kansen om de organisatie effectiever en efficiënter in te richten. De provincie snijdt in eigen vlees, zo werd gesteld in een krantenartikel. Inderdaad, want er zijn nu nog slechts vier gedeputeerden. Wij zien dit als een goed voorbeeld, een krachtig signaal. Al met al is het een hele klus voor de leden van dit college, die ik namens de CDA-fractie van harte feliciteer met hun benoeming, maar die ik vooral,

samen met de commissaris, heel veel succes toewens.

Voorzitter. Als fractie geven wij graag invulling aan de ruimte en de aandacht voor dualisme, waarbij de Staten de kaders kunnen stellen en graag gebruikmaken van het budget dat het college hiervoor beschikbaar zal stellen. Ik sluit af met de conclusie dat "Stuwende Krachten" een mooi resultaat is van een intensieve onderhandelingsperiode. Het gaat om een collegeprogramma dat ruimte biedt voor Zeeland.

De heer **Van Dijk** (PVV). Voorzitter. Het is een uiterst bedroevende dag voor mijn fractie. Tijdens de afgelopen statenverkiezingen kwam in Zeeland een record aantal mensen naar de stembus om gebruik te maken van hun democratisch recht om te stemmen. Er was hoop. Er hing nieuw elan in de lucht. De kiezers waren ervan overtuigd dat met name de gedoodverfde winnaar, de VVD, eindelijk eens zou kiezen voor verfrissing en krachtadig, helder bestuur voor onze mooie provincie. Maar helaas, al direct na de verkiezingen werd duidelijk dat de VVD deze keuze niet wilde of kon maken. De VVD heeft de uitgestoken hand van de grootste winnaar van de verkiezingen, de PVV, niet aangenomen en is gaan onderhandelen met de oude politieke en bestuurlijke klik.

Voorzitter. Wat de kiezer nu gepresenteerd krijgt, is een oude, opgewarmde hap die riekt naar oude tijden. Niks geen verfrissing, maar door deelname van de PvdA en het CDA stilstaand water. Zoals iedereen weet gaat stilstaand water stinken. Niks geen krachtadig bestuur, maar een bestuur dat door deelname van de PvdA volslagen vleugellam is. Immers, de VVD wil de PvdA niet; als de VVD rechts wil, wil de PvdA links. Naar onze opvatting is dit een relatie die bij voorbaat gedoemd is te mislukken. Zeeland heeft een krachtig en helder bestuur nodig, dat moedige beslissingen durft te nemen die nodig zijn voor Zeeland. Het krijgt in plaats daarvan een lamme eend.

Volgens verschillende deelnemers aan de college-onderhandelingen moest de PVV per se buiten de deur worden gehouden. Alles was beter dan de grootste winnaar erbij nemen, zo dacht men. Met volslagen minachting voor de duidelijke wens van de kiezer werd de PVV buitengesloten.

Als wij geen enkel programmapunt tijdens de verkiezingen hadden opgegeven, waren wij buitengesloten vanwege te weinig flexibiliteit en politieke inhaligheid. Nu wij ons wel degelijk flexibel opstelden en aangaven bereid te zijn om met elke partij te praten, werd ons verweten te gemakkelijk programmapunten te hebben ingeleverd, en te toegeeflijk te zijn geweest. Dat is blijkbaar democratie anno 2011, voorzitter. Je zoekt gewoon een willekeurig argument om je zin door te drijven. Het CDA gaf daarbij zelfs aan dat men onze mensen niet kende en dat de PVV tegen Europa

was. Welnu, ik kan die fractie beloven dat zij de komende jaren onze mensen zal leren kennen, mogelijk beter dan men zou wensen.

Voorzitter. Uiteraard is de PVV tegen Europa, zeker zolang wij driemaal zoveel betalen als wij terug ontvangen. Niettemin hebben wij tijdens de campagne overduidelijk aangegeven, zoveel mogelijk geld te willen halen uit Brussel, om daarmee de Zeeuwse boeren en vissers te helpen. Dit stond klip en klaar in ons verkiezingsprogramma te lezen en die belofte zal de PVV waarmaken, mede via onze uitstekende contacten met de grote PVV-fractie in Brussel. Onze eerste statenvragen stelden wij overigens voor de Zeeuwse vissers.

Voorzitter. Dit college en zijn akkoord vormen voor de kiezer een bittere teleurstelling. De Zeeuwse kiezer verdient zoveel beter, maar is volstrekt genegeerd. Bestuurlijk Zeeland kiest opnieuw voor zichzelf, en niet voor de burger. Het collegeprogramma heeft de titel "Stuwende Krachten". Wat ons betreft rijst de vraag waar die krachten naar toe stuwten. Wij voorzien dat dit college Zeeland jarenlang op de zandplaat vastzet, in plaats van noodzakelijke vooruitgang te brengen. Wat een gemiste kansen!

De PVV ziet dit college in deze samenstelling niet zitten en zal zich de komende periode sterk blijven maken om de ware democratische stem van de Zeeuwse burger te zijn, samen met die collega's in de Staten die dit ook voorstaan. Immers, politiek draait om mensen, om Zeeuwen, die recht hebben op een goede vertegenwoordiging. De PVV zal dat van harte doen en haar controlerende taak krachtadig uitvoeren.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. De kiezer heeft gesproken en in deze zaal heeft een politieke aardverschuiving plaatsgevonden. Er zitten hier meer nieuwe dan "oude" statenleden. Een sterker signaal hebben de kiezers niet kunnen geven. Je zou denken dat dat toch ook gevolgen zou moeten hebben voor de samenstelling van het nieuwe college. Welnu, niets is minder waar. In plaats daarvan fietsen we acht jaar achteruit. Wij installeren hier nu hetzelfde college als acht jaar geleden het geval was. Men hoort mij niet zeggen dat dat vooraf was afgesproken, maar het is wel typisch dat deze combinatie tijdens de campagne al meermalen genoemd werd. Hoezo maakt het niks uit wat de kiezer zegt? En dan gaan wij ons hier weer vier jaar lang afvragen waarom mensen niet geïnteresseerd zijn in de provinciale politiek. Ik zou zeggen: denk daar maar eens over na. Vier jaar lang zitten wij hier opgescheept met een "ouwe jongens-krentenbrood-college". Daar wordt de SP niet blij van.

Tot zover de poppetjes, voorzitter, en nu de inhoud. Wij beoordelen hier vandaag een collegeprogramma. Wat de SP betreft zou dat programma zomaar een kopie kunnen zijn van het

VVD-verkiezingsprogramma. Ook daar wordt de SP niet vrolijk van. Kille saneringen aan de ene kant en zinloos geld pompen in dooie paarden aan de andere kant. Ik noem in dat verband de WCT. Het doet mij denken aan enerzijds de ontslagen bij defensie en anderzijds de JSF.

Voorts wordt er gesproken over mogelijke gedwongen ontslagen bij het ambtelijke apparaat, naast alle ruimte voor ondernemers. Het lijkt wel een kopie van datgene waarmee wij op dit moment in Den Haag opgepadeld zijn. De gewone man betaalt de rekening. Ik verwijs naar de verhoging van de opcenten. Dat is gewoon een belastingverhoging voor Zeeuwen die afhankelijk zijn van hun auto. Wij wonen nu eenmaal in een provincie die bijzonder uitgestrekt is. Veel mensen kunnen gewoon niet zonder auto, maar ze betalen wel de rekening.

Voorzitter. De provincie gaat geld stoppen in de ROC-fusie zodat het hoofdkantoor naar Terneuzen kan. Op zich is dat een goed streven. Immers, Zeeuws-Vlaanderen kan wel een paar stimulansen gebruiken, maar de motivatie klopt niet. Dit zou zogenaamd werkgelegenheid opleveren, maar uiteindelijk kost dit dertig banen. Waar het gaat om het eigenlijke probleem, waarom vestiging in Zeeuws-Vlaanderen duurder is --ik doel nu op de tol voor de Westerscheldetunnel-- komt het college met een paar lapmiddeltjes. Ook hierom kan de SP niet lachen.

De heer **Bierens** (VVD). U vindt het niet goed dat een grote groep Zeeuwen wat meer gaat betalen ten behoeve van een deel van de Zeeuwen. Laat u daarmee de solitariteitsgedachte los? Hoe ziet u dan de problematiek van de tolheffing? Aan welke oplossingen denkt u? U verlangt dat de tunnel tolvrij wordt. Waar denkt u de daarvoor benodigde middelen vandaan te halen? Zoals u weet wordt met de tunnelopbrengst ook de aanleg van de Sluiskiltunnel gefinancierd.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Die hele zaak moet op de schop. Verder kan ik zeggen dat onze benadering alles met solidariteit te maken heeft. De Zeeuwen betalen ook nog gewoon wegenbelasting, zoals de rest van Nederland, maar wij worden hier opgepadeld met extra tol. Dat vinden wij niet eerlijk.

De heer **Bierens** (VVD). Maar waar wilt u nu het benodigde geld vandaan halen?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Uit Den Haag. Mijn fractie in Den Haag is daar voor. Als uw fractie in Den Haag dat ook was, zouden wij ergens kunnen komen...

De heer **Bierens** (VVD). U acht het een zinvolle expeditie om nu naar Den Haag te gaan, desnoods samen, om daar te zeggen: wij willen 600, 700

miljoen van u? Heeft zoiets kans van slagen, denkt u?

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik ga graag met u mee.

Voorzitter. Dit college gaat inzetten op een nucleair cluster. In gewoon Nederlands betekent dit dat wij een tweede kerncentrale naar Borssele halen en dat wij nagaan of er nog meer van dat gevaarlijke spul naar Zeeland kan komen. En dat, terwijl de inwoners van Vlissingen geen kant opkunnen als het in Borssele fout gaat. Maar dat gebeurt hier natuurlijk niet....

Geld kan maar een keer worden uitgegeven. Als Delta inzet op een tweede kerncentrale is er geen geld meer beschikbaar om echt duurzame energie-opwekking te realiseren. De SP voorspelt dat op het moment dat Delta de vergunning heeft voor een tweede kerncentrale, het bedrijf onmiddellijk wordt overgenomen door een buitenlands bedrijf. Dan zijn wij de controle helemaal kwijt. Daar wordt volgens mij, nog afgezien van de SP, helemaal niemand vrolijk van.

Voorzitter. Ik zou nog wel uren door kunnen gaan met opmerkingen over onderdelen van het collegeprogramma die de SP graag anders gezien zou hebben en waar zij niet blij mee is. Ik hoor het u vragen: is er in het programma dan helemaal niets waarvan de SP blij wordt? Jawel, ik noem het statenbudget van 1 miljoen waarmee de Staten zelf mooie voorstellen kunnen doen en ze nog voor elkaar kunnen krijgen ook. Wij dagen deze Staten dan ook uit om gezamenlijk met dit geld zaken te realiseren voor de gewone Zeeuw die er met dit collegeprogramma zo bekaaid van afkomt. Op die manier kunnen wij met z'n allen een stem geven aan de kiezer die ons een boodschap heeft meegegeven.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. Allereerst wil ik namens mijn fractie de collegepartijen complimenteren. Immers, zij hebben de formatie en dit collegeprogramma voortvarend afgerond. Weliswaar hebben de meeste, hierbij betrokken partijen zichzelf dat compliment al gegeven, maar toch... Ook gemeten aan de prestaties van andere provincies slaat de Zeeuwse coalitie geen slecht figuur. Volgens mij was Zeeland de derde in de rij, anderhalf uur voor Gelderland, maar misschien beschik ik niet over alle informatie.

Ook wij hebben ons afgevraagd wat wij moeten zoeken achter de titel "Stuwende Krachten". Ik heb Google geraadpleegd en kom daarbij uit op "de stuwende kracht achter een tentoonstelling, achter natuurontwikkeling" enz. Ik hoop dat de stuwende krachten van dit college ook achter die elementen zullen blijven staan, ook al maakt dit programma misschien niet die indruk. Voorzitter. Ik had gedacht deze bijdrage af te sluiten met een conclusie die hiermee te maken heeft, maar ik heb besloten om dit vier jaar uit te

stellen. Helpt u mij bij de laatste statenvergadering van deze periode hieraan herinneren.

Het programma is tamelijk beschouwend van aard. Er worden weinig heldere keuzes gemaakt. Het is niet creatief in het aandragen van oplossingen. Het is op punten niet helemaal consistent en het is niet altijd in overeenstemming met eerder ingenomen standpunten. Van die inconsistentie geef ik een voorbeeld. Het college pleit voor biobased economy en groene energie en, even verderop, voor een tweede kerncentrale. Vanochtend kon ik in de krant op dezelfde pagina lezen dat wij enerzijds naar Den Haag gaan om daar een gedeelte te halen van de anderhalf miljard voor duurzaamheid in Zeeland, Brabant en Oost-Vlaanderen, en dat anderzijds de nieuwe kerncluster 223 kuub water per seconde gaat innemen, naast --als wij hier dezelfde fouten maken als men in Frankrijk heeft gedaan-- 216 miljoen vissen per jaar.

Nu ik toch met kernenergie bezig ben, moet ik zeggen dat die vorm verre van duurzaam is. Ik geef vier argumenten om die centrale niet te willen: hij wordt gebouwd voor de export, hij is onderverzekerd, hij produceert onverwerkbaar afval en hij staat de komst van duurzame energie-opwekking in de weg. Ik hoop dat wij het debat over kernenergie snel en beter --dat wil zeggen: met de kennis van nu-- zullen voeren.

Voorzitter. In eerste instantie was mijn fractie teleurgesteld over de vijf regels die het college wijdt aan dualisme. Zoals men weet is D66 erg voor dualisme. Bij verder lezen ontdekten wij dat de passage met globale uitspraken over beleidsterreinen, een uitdaging aan het adres van de Staten bevat. Ik doel op de uitnodiging om de kaders samen te gaan stellen. D66 wil deze uitdaging graag aannemen. Mijn eerste vraag is dan ook gericht aan het adres van de andere fracties. Zijn zij het met ons eens dat het collegeprogramma ertoe uitnodigt dat de Staten zelf en op voorhand de kaders gaan stellen? Wil men dit in gezamenlijkheid voor de belangrijkste beleidsterreinen met ons doen?

Wie de passage over de ambtelijke organisatie leest, zou zomaar kunnen denken dat het college een extern bureau gaat laten bepalen hoe groot die moet worden. Dat kan niet de bedoeling zijn. Mijn fractie vraagt het college dan ook met klem om nog voor het zomerreces met de Staten de kerntakendiscussie te voeren. Pas daarna kan, met een goed advies, de noodzakelijke organisatie worden vastgesteld, binnen de beschikbare budgettaire kaders. Een organisatie is ten slotte een middel, en geen doel op zich. Zij kan geen beleidsdoel zijn. Het tempo dat het college wenst in te zetten voor deze reorganisatie is straf. D66 hoopt dat het college zich hieraan niet vertilt, maar vreest dat dat bij de genoemde termijnen wel het geval zal zijn.

Voorzitter. Het college wil zich enerzijds toeleggen op kerntaken, maar anderzijds ook weer niet. Het college noemt schaalgrootte en identiteit van Zeeland als argumenten om ook andere taken te blijven uitvoeren. Waarom deze keuze wordt gemaakt, is al door anderen toegelicht, maar van groter belang is de wijze waarop men deze keuze denkt te gaan implementeren. Wat zijn nu de criteria om, buiten de kerntaken van de provincie om, wel of niet in te grijpen? Wanneer geeft het provinciale bestuur subsidie of andere vormen van ondersteuning, en wanneer niet? Willekeur is ook hier geen optie. Zeeuwse burgers en instellingen hebben het recht te weten langs welke lijnen er wordt besloten.

De fractie van D66 betreurt het dat in de komende periode de EHS niet zal worden afgerond. Wij pleiten ervoor dat in elk geval reeds aangekochte gronden binnen deze structuur met een behoedzaam tempo worden benut. De realiteit noopt Zeeland tot beperkingen, en dat begrijpen wij. De passages over natuurbeheer stellen echter niet gerust. Wat met een enkele pennenstreek wordt opgeheven, kan vele jaren van herstel vergen. D66 pleit voor behoedzaamheid bij het beheer van onze natuur.

Mijn fractie geeft steun aan datgene wat wordt gesteld over jeugdparticipatie, maar trekt dit wat breder, in de richting van burgerparticipatie. Met andere woorden: voor alle leeftijdscategorieën is meekijken gewenst.

Het college kiest ervoor om de tunneltarieven voor speciale groepen te verlagen. Dit verbaast ons enigszins. Immers, dit gaat ten koste van andere gebruikers en niet-gebruikers, en ook ten koste van het zo snel mogelijk algeheel tolvrij maken van de tunnel. Het laatste betekent niet alleen een stimulans voor het economische en sociale leven, maar ook een enorme besparing op de perceptiekosten. Deze kans laat men nu liggen.

Verder verbazen wij ons over het feit dat het college Delta aanwijst als preferente partner voor het aanleggen van een glasvezelnet, vooral omdat hier al eerder is aangegeven dat de corebusiness van Delta bestaat uit energie, afval en nog heel even water. Wij geven in verband met deze aanleg de voorkeur aan marktwerking. Dat geldt ook voor de verspreiding van internet en signaal voor radio en TV, en dat is hard nodig.

Voorzitter. Mijn fractie begrijpt het enthousiasme van het college voor containertransport maar begrijpt niet waarom men daarbij vasthoudt aan een twee decennia oud WCT-plan. Dat moet toch beter kunnen, met de kennis van nu, niet als excuus achteraf maar als visie vooruit.

De bezuinigingen zullen leiden tot ontslagen, bijvoorbeeld in het onderwijs en mogelijk ook in ons eigen provinciale apparaat. In het programma lees ik niet welk beleid het college gaat voeren om

degenen die dit treft, verder te helpen. Ik herinner eraan dat een van de collegepartijen heeft aangegeven dat arbeid voor de provincie corebusiness is. Wij willen dat ook graag van het college horen.

Voorzitter. De fractie van D66 wenst het college een succesvolle periode toe, met weinig gekissebis en met veel constructieve samenwerking. De tijden worden moeilijk. Er ligt een zware taak op ons te wachten. D66 is bereid om, om wille van gedragen oplossingen voor Zeeland, een ideologische veer te laten. Hopelijk is die bereidheid ook bij het college aanwezig, want Zeeland heeft dat nodig.

De vergadering wordt voor enige tijd geschorst.

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. Ook de andere leden van het college zullen reageren op naar voren gebrachte opmerkingen en vragen; we hebben het een beetje verdeeld.

Verschillende fracties geven aan dat zij een wat concreter stuk hadden verwacht of hadden willen zien. Daar kunnen wij wel enig begrip voor opbrengen, maar men dient zich te realiseren dat er ook een relatie is met de opmerkingen die over het dualisme zijn gemaakt. Er zitten zaken in het programma die nog niet concreet zijn uitgewerkt en waarop de Staten nog invloed kunnen hebben. Het zijn niet allemaal afgetimmerde onderwerpen, hetgeen zijn voordelen heeft.

Daarnaast hebben wij ten aanzien van een flink aantal onderwerpen aangegeven dat wij niet alleen met de Staten daarover willen spreken, maar ook met maatschappelijke groeperingen. Dat is niet mogelijk in de drie weken waarin je zo'n programma opschrijft. Daar moeten wij de komende tijd voor nemen. Ook dat is een reden waarom wij niet over elk onderwerp even concreet zijn geweest. Wie dat opmerkt, heeft gelijk maar er zijn redenen voor. Daaraan voeg ik nog toe dat wij over de financiën van de provincie nog niet veel duidelijkheid hebben. Ik verwijs naar de middelen die van het Rijk moeten komen.

Voorzitter. Een van de sprekers heeft in verband met het dualisme gesteld dat de daarover handelende passage een uitdaging aan het adres van de Staten inhoudt om tot meer dualistische verhoudingen te komen. Dat is inderdaad datgene wat wij hiermee hebben bedoeld. Het is niet zo dat wij met betrekking tot alles van oordeel zijn dat wij weten hoe het moet. Dat geldt ook niet voor de Staten. Het begrip "dualisme" duidt op twee kanten, die van de wetgevende macht en die van de uitvoerende macht. Wij zullen in samenspraak

moeten komen tot de juiste verhoudingen. Zo is die tekst bedoeld.

De heer **Beekman** (CU). Ik citeer het programma: "Verder wil het college Provinciale Staten niet alleen een eindvoorstel voorleggen maar waar mogelijk ook een startnotitie en voorstellen met verschillende keuzevarianten.". Moet ik dit zo lezen dat dit gaat over de manier waarop het college met zijn voorstellen wil omgaan? Hoe moet worden gelezen?

De heer **Heijning** (GS). Eerlijk gezegd, voorzitter, lijkt mij dit niet voor velerlei uitleg vatbaar. Je kunt een voorstel doen en daarbij zeggen: wij vinden dat het zo moet gebeuren. Ook kun je met een voorstel komen en daarbij zeggen: het kan zo gebeuren, maar ook anders. In het laatste geval kunnen de keuzevarianten worden aangegeven waarop wij doelen. Dat is de gedachte die erachter zit. Overigens, als wij twee gedachten hebben over de manier waarop iets kan worden uitgevoerd, kunnen de Staten heel goed met een derde idee komen. Ook dat hoort erbij.

De heer **Beekman** (CU). Maar dit gaat niet zozeer over het dualisme, maar meer over collegevoorstellen. Dat is dan een constatering. Vervolgens rijst de vraag wat u vindt van ons idee om een werkgroep uit de Staten zelf te laten komen met voorstellen.

De heer **Heijning** (GS). Het staat de Staten volstrekt vrij om met ideeën te komen, maar daar staan wij dan weer buiten. Wij kunnen met ideeën komen en hetzelfde geldt voor de Staten. Vervolgens moet daar gezamenlijk over worden gesproken. Als u iets dergelijks wilt, zult u met andere fracties moeten spreken, niet met het college.

De heer **Beekman** (CU). Dat is dan volstrekt helder.

De heer **Hijgenaar** (D66). Wat ik zojuist bedoelde toen ik de andere fracties vroeg om samen met ons vooraf de kaders te bepalen, doelde ik precies op datgene wat de heer Beekman nu naar voren brengt. Eerst dienen wij in deze zaal een kaderdiscussie te voeren zodat vervolgens een kadernota kan worden uitgebracht. De opties die in zo'n stuk zijn opgenomen, kunnen dan als kansrijk worden beschouwd. Op die manier verloopt de besluitvorming vlotter.

De heer **Heijning** (GS). Nogmaals, voorzitter, als men over deze optie wil discussieren zal men zich moeten wenden tot de fracties in de Staten, en niet tot het college.

De heer **Hijgenaar** (D66). Het is ook aan de overige fracties dat ik deze vraag heb voorgelegd, niet alleen of in het bijzonder aan het college.

De heer **Heijning** (GS). Voorzitter. De heer Hijgenaar meent dat, voorafgaand aan de reorganisatie, een kerntakendiscussie moet worden gevoerd. Ik houd hem voor dat die discussie hier al een paar jaar wordt gevoerd. Die discussie wordt bovendien ook in Den Haag gevoerd, tussen IPO en kabinet. Ook het huidige kabinet heeft hierover een zeer uitgesproken mening. Op die kerntaken haakt ons programma aan, en wij voegen daaraan toe dat ons inziens Zeeland een bijzondere positie inneemt. De ene provincie is de andere niet. Men kan niet zomaar Zeeland naast Zuid-Holland zetten. Wij geven in ons programma duidelijk aan wat naar ons oordeel de kerntaken zijn en wat andere taken zijn die daar wel mee te maken hebben, maar niet als kerntaak worden beschouwd. Wij zien niet in waarom er nu opnieuw een kerntakendiscussie gevoerd zou moeten worden. Wij zien niet wat dit zou kunnen toevoegen aan de resultaten van al eerder gevoerde discussies. Dat lijkt ons dus niet de goede weg. Dit zou slechts vertragend werken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Wat dit zou kunnen toevoegen is dat de kerntaken en ook de neventaken, waarover in het programma wordt gesproken, zo helder komen te liggen dat ze goed kunnen worden vertaald in het kader van de organisatie. Datgene wat ik in uw programma aantref, is een richting maar zeker nog niet iets waarop een organisatievoorstel kan worden gebaseerd.

De heer **Heijning** (GS). Het gaat in stapjes. Wij hebben nu een programma, daar gaan wij verder over nadenken en wij schakelen een bureau in dat met voorstellen komt. Vervolgens komt het college weer met voorstellen. Dat is de volgorde, ons inziens de juiste.

De PvdA-fractie kan ik zeggen dat, als er organisatieplannen worden opgesteld, daar natuurlijk een goed uitgewerkt sociaal plan bijhoort. Daaraan gaat dan weer allerlei overleg vooraf, met vakbonden, ondernemingsraad enz. Dat moet allemaal nog gebeuren. Er volgt nog een heel traject. Het plan willen wij per 1 januari 2012 gereed hebben. De rest van deze collegeperiode nemen wij om het uit te voeren. Er wordt een lange periode voor genomen om deze reorganisatie feitelijk tot stand te brengen. Wij denken dat dit de juiste methode is.

Voorzitter. De fractie van de PVV stelt dat met dit collegeakkoord de kiezer wordt genegeerd. De fractie van de SP heeft het over "ouwe jongens-krentenbrood". Dat klopt niet helemaal. Misschien gaat het wel over "ouwe jongens" maar de betekenis van het begrip "ouwe jongens-

krentenbrood" is hier niet van toepassing. Waar wordt gesteld dat de kiezer wordt genegeerd, wijs ik erop dat elk statenlid evenveel waard is. Een fractie die met vijf nieuwe mensen in de Staten komt, heeft zeker een grote overwinning geboekt, maar een partij die al langer in de Staten zit en die eveneens vijf zetels heeft, heeft zetels die evenveel waard zijn. Die zijn niet minder waard dan de zetels van een partij die gewonnen heeft.

Je kunt niet zeggen dat dit akkoord niet de wil van de Zeeuwse kiezer zou vertolken. Het is gewoon gebaseerd op 24 van de 39 statenzetels. Dat is een ruime meerderheid. Al degenen die bij wijze van spreken op die 24 zetels hebben gestemd, kunnen zich in dit programma vertegenwoordigd voelen. Ik begrijp heel goed de teleurstelling van sommige partijen, maar niet kan worden gezegd dat hiermee de wens van de kiezer wordt genegeerd.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Het beeld dat de heer Heijning nu schetst, is mij niet duidelijk. Zegt hij nu in feite: het is niet zozeer het politieke ideaal dat men voorstaat maar het zetelaantal dat bepalend is geweest?

De heer **Heijning** (GS). U probeert er nu een ander onderwerp bij te halen. Dat politieke ideaal leggen partijen in hun programma's vast. In eerste termijn ben ik daar al op ingegaan. Ik reageer nu alleen op opmerkingen en vragen die door de Staten naar voren zijn gebracht. Dat is gewoon een ander verhaal. Wij hebben naar een meerderheid gezocht. Dat doe je om je idealen te kunnen verwezenlijken; dat lijkt mij duidelijk.

Voorzitter. Ook over de natuur, de groenblauwe oase, de EHS enz. zijn opmerkingen gemaakt. Ik wijs erop dat wij wat dit betreft met een nieuwe realiteit te maken hebben. Die realiteit is dat wij veel minder geld van Den Haag krijgen om onze natuurdoelen te bereiken. Gelet op de huidige staat van de provinciale financiën kan het niet zo zijn dat wij zaken die tot nu toe met rijksgeld werden gefinancierd --men denke aan de aankopen-- overnemen. Dat gaat gewoon niet. Vandaar dat wij hebben gesteld dat wij graag zullen trachten om het beheer van de bestaande natuurgebieden zo goed mogelijk te laten verlopen. Wij kunnen er niet allerlei nieuwe zaken aan toevoegen. Of wij dat nu wel of niet graag zouden doen, doet er in feite niet toe. Het kan gewoon niet.

De heer **Harpe** (GL). Het beleid van Den Haag -- voor zover er sprake is van beleid-- is duidelijk, maar de vraag is of u in het kader van het IPO in Den Haag gaat protesteren bij staatssecretaris Bleker om hem duidelijk te maken dat het zo echt niet kan. Het gaat niet alleen om de EHS zelf, maar ook om een breder terrein, inclusief landbouw,

toerisme enz. Al die sectoren zijn de dupe van dit beleid. Gaat u protesteren, samen met het IPO?

De heer **Heijning** (GS). Wij begrijpen dat er in Den Haag een koerswijziging is doorgevoerd, maar wat wij niet begrijpen is dat al gemaakte, oude afspraken --voor een gedeelte zijn daaraan juridische verplichtingen verbonden-- zomaar weggeschreven zouden kunnen worden. Dat gaan wij zeker niet accepteren.

De heer **Harpe** (GL). Ik vind dat u niet duidelijk genoeg bent. Ik denk even aan de periode dat u hier zat, waar ik nu zit. Het is hier wat aan de kille kant....

De heer **Heijning** (GS). Ik ben nog maar net begonnen, mijnheer Harpe.

De heer **Harpe** (GL). U heeft nu, als verantwoordelijk gedeputeerde, een andere taak die een andere opstelling vergt. Gaat u nu echt samen met het IPO in Den Haag protesteren, aangezien dit grote consequenties heeft voor elke provincie, in het bijzonder voor Zeeland?

De heer **Heijning** (GS). Ja, maar dan gaat het wat mij betreft vooral om de juridische consequenties.

De heer **Harpe** (GL). Neen...

De **voorzitter**. Volgens mij heeft de gedeputeerde kristalhelder gezegd wat hij gaat doen.

De heer **Harpe** (GL). Ik heb het niet gehoord, maar als u het zegt...

De **voorzitter**. Ik heb heel goede oren en gehoord dat hij gaat protesteren tegen het veronachtzamen van juridische consequenties, verbonden aan al gemaakte afspraken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik begrijp dat zonder middelen van het Rijk het afmaken van de EHS niet aan de orde is. Echter het op onderdelen afmaken van die structuur en het vervolgens onderbrengen van de desbetreffende gebieden in een aanwijzingsbesluit, zouden ons ruimte kunnen bieden in het kader van de natuurcompensatie op het moment dat werkzaamheden verricht moeten worden. Om het simpel te zeggen: deze werkwijze voorkomt een tweede Hedwige. Op deze manier kan worden voorkomen dat er aan natuurontwikkeling moet worden gedaan op een plek waar dat eigenlijk niet zou moeten gebeuren. Is het college bereid om, daar waar het afmaken van de EHS ons zou kunnen helpen om flexibeler te worden ten aanzien van de natuurcompensatie, hieraan in deze zin iets te doen?

De heer **Heijning** (GS). Wij zijn bereid om in bepaalde gevallen na te gaan of het niet handiger en beter is om dingen af te maken. Als u het heeft over "flexibeler worden" veronderstelt u kennelijk dat wij al iets gedaan hebben, maar dat klopt niet. Wij zijn nog maar een uurtje bezig. De betekenis van het ene aanwijzingsbesluit voor een heleboel verschillende locaties, waarover u spreekt, kan ik nu met mijn huidige kennis niet inschatten. Dat zouden wij nader moeten bekijken.

De heer **Hijgenaar** (D66). Als je twee locaties, niet al te ver van elkaar, met elkaar verbindt, wordt het een locatie en kan er ook een aanwijzingsbesluit worden genomen. Dat is ook de zin van de EHS; gebieden worden met elkaar verbonden en worden in juridische zin onder een aanwijzingsbesluit gebracht, dat wil zeggen als men daar voor in Den Haag de handen op elkaar kan krijgen.

De heer **Heijning** (GS). Dat zou heel goed kunnen, maar dit lijkt mij toch meer een zaak om in een commissie aan de orde te stellen. Het gaat nu nogal ver in de techniek. Als locaties niet zo dicht bij elkaar liggen, wordt het weer een heel ander verhaal.

De heer **Hijgenaar** (D66). Ik heb gevraagd om uw bereidheid om hierover mee te denken en eraan mee te werken.

De **voorzitter**. Mijnheer Hijgenaar, wij zijn vandaag op hoofdlijnen bezig. Al dit soort zaken komen nog uitgebreid bij de Staten terug. Ik meen dat u vandaag niet kunt verwachten dat de gedeputeerde alle details voor ogen heeft.

De heer **Babijn** (PvZ). Voorzitter, de EHS staat toch volkomen los van de estuariene natuurcompensatie?

De heer **Heijning** (GS). Met de kennis van nu kan ik zeggen dat ik denk dat u gelijk heeft, maar ik durf het niet met zekerheid te zeggen. Ongetwijfeld zijn er mensen in deze zaal die er meer van weten.

Voorzitter. Terecht is gesteld dat wij met betrekking tot de havens moeten blijven doorgaan met de "modal split-formule". Inderdaad moeten wij ernaar streven om veel goederen vanuit de havens anders dan over de weg te vervoeren, misschien ook wel anders dan over het spoor. Met andere woorden: liefst zoveel mogelijk over binnenwater. Dat is mijns inziens nu juist een van de redenen waarom het WCT-concept niet als achterhaald moet worden beschouwd. Het is juist een heel modern concept. Het voorziet erin dat aan de ene kant van een kade de zeeschepen zo kunnen aanleggen, terwijl aan de andere kant van de kade de binnenvaartschepen een beschermde binnenvaarthaven hebben. Men kan de containers

bijzonder gemakkelijk overslaan. Wat ons betreft moeten wij met dit concept doorgaan.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. De SGP-fractie, die aandacht heeft gevraagd voor de binnenvaart, verwijs ik naar blz. 21 van het collegeakkoord, waar heel duidelijk wordt aangegeven hoe het college de komende vier jaar met dit onderwerp denkt om te gaan. Hier wordt ook ingegaan op het belang van de komst van de Seine-Schelde-verbinding. De heer Heijning heeft voorts ook al geduid op het belang van de komst van de WCT voor de binnenvaart. Het is een zaak die wij zeer serieus moeten nemen. Zo moeten wij ervoor zorgen dat wij de binnenhavens die wij nog hebben, open en in bedrijf houden. Op die manier kan worden bereikt dat er minder vrachtwagens op de weg zijn. Wij doen er ons best voor.

Enkele opmerkingen zijn gemaakt over de "instandhoudingssubsidies". Zo worden ze ook in het programma genoemd, maar eigenlijk bestaan dergelijke subsidies niet in formele zin. Het college onderstreept dat op twee manieren doelstellingen kunnen worden gerealiseerd. Ofwel wij doen het zelf, met de inzet van onze ambtenaren. Ofwel wij doen het door middel van externe instellingen die wij daarvoor een bedrag, een subsidie, geven. Wij gaan steeds na wat de beste werkwijze is, maar wij willen voorkomen dat externe instellingen afhankelijk worden van de subsidie. Dat is slecht voor zo'n instelling. Wij willen met ze werken op basis van projectsubsidies. Dat is de achtergrond van de discussie die wij moeten voeren. Wij zullen alle instellingen eens op een rijtje zetten. Hoe afhankelijk zijn ze van onze subsidies? Soms is die afhankelijkheid heel groot. Wellicht kan het anders. Overigens wil dit niet zeggen dat een instelling minder middelen krijgt. Het is best mogelijk dat een instelling zelf meer geld krijgt, namelijk wanneer men goede projecten binnenhaalt of toegewezen krijgt.

De heer **Beekman** (CU). Het is opvallend dat in dit verband in het programma vooral over de natuurorganisaties wordt gesproken. Ik kan mij herinneren dat wij hierover tijdens de vorige periode een uitvoerige discussie hebben gehad. Wat wil het college nu precies bereiken wat gedurende de vorige collegeperiode niet is bereikt? Er is met betrekking tot de natuurorganisaties al een hele slag gemaakt in de richting die u nu aangeeft.

De heer **Van Beveren** (GS). Er is een nog een heel lijstje met instellingen die nog behoorlijk afhankelijk zijn van provinciale subsidies. Het is ongeveer een A4'tje lang. Wij kunnen dit lijstje wel eens laten zien, zodat duidelijk wordt welke instellingen als het ware "aan het infuus" liggen. Ik weet niet of u dat gezond vindt... Ik loop liever vrij rond.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Moet uit deze woorden de conclusie worden getrokken dat dit onderwerp in feite niet onder de noemer "natuur- en milieuorganisaties" moet worden gebracht? Is er sprake geweest van een vergissing? Zoals de gedeputeerde het nu duidt, is het veel breder.

De heer **Van Beveren** (GS). Inderdaad is het breed bedoeld. Ik voeg hieraan toe dat dit helemaal niet wil zeggen dat natuur- en milieuorganisaties geen subsidie meer krijgen van de provincie. Alleen de vorm van de subsidie, daar gaat het om. Daar moeten wij goed naar kijken.

Voorzitter. Er zijn nogal wat opmerkingen gemaakt over de tunneltarieven. Men heeft op de blz. 36 en 37 van het akkoord kunnen lezen dat het college voornemens is om wat dit betreft met een voorstel te komen. Men weet dat er al een notitie ligt. Die werd tijdens de vorige periode toegezegd. Het stuk is in februari de Staten toegestuurd. Het college kan het nu alsnog aan de Staten voorleggen, die daar vervolgens iets van kunnen vinden. Vervolgens moet er dan echter nog wel worden gesproken over datgene wat het nieuwe college hierover in het akkoord heeft gesteld. Ik doel nu op het voornemen om de opcenten eenmalig te verhogen, zodat met een gedeelte van de opbrengst de tunneltarieven kunnen worden verlaagd voor bepaalde doelgroepen. Het laatste moet nog worden uitgewerkt, hetgeen tijd kost. Niettemin zullen wij op korte termijn met ons voorstel komen. Deze week heb ik er al over gesproken met de directeur van de Westerscheldetunnel, vooral over het proces.

Aanstaande dinsdag zal het college nagaan hoe de Staten hierover het best kunnen worden benaderd. Wij kunnen de genoemde notitie, samen met het beoogde voorstel, aan de Staten voorleggen, maar ook is het mogelijk om de notitie zonder meer aan de orde te stellen. Hoe dan ook, men kan ervan verzekerd zijn dat wij hiervan serieus werk maken. Er zijn opmerkingen gemaakt alsof dit niet zoveel zou uithalen, maar als men een substantieel bedrag aanwendt om de tarieven voor bepaalde groepen aan te pakken, kan dat toch heel interessant zijn voor de inwoners van Zeeland, en ook voor de bedrijven.

Voorzitter. Opgemerkt is dat een financiële paragraaf ontbreekt. Er is wel het een en ander over de financiën geschreven, maar deze aspecten zijn inderdaad nog niet concreet uitgewerkt. Wel wordt op blz. 37 van het akkoord een stappenplan vermeld. De eerste stap daarvan is dat op zeer korte termijn invulling wordt gegeven aan de verdeling van de incidentele middelen die beschikbaar zijn. Men denke daarbij aan het Deltadividend en de verhoging van de opcenten. Dat is niet zo moeilijk en wij hadden het ook in het akkoord kunnen opnemen, maar wij wilden toch even de tijd nemen om na te gaan wat er in het

kader van lopende programma's nodig is aan middelen. Wij willen zeker weten dat er wat dat betreft geen fouten worden gemaakt. De Staten kunnen ervan uitgaan dat zij op korte termijn een voorstel krijgen waarin de bedoelde eerste stap aan de orde wordt gesteld.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Wat moet ik mij bij deze "korte termijn" voorstellen? Het is essentieel dat er snel een financiële vertaling komt. Daarmee kan immers duidelijk worden gemaakt hoe zwaar het college op de verschillende onderdelen inzet. Ik neem toch aan dat wij in verband met de voorjaarsconferentie in juni hierover de nodige duidelijkheid kunnen krijgen.

De heer **Van Beveren** (GS). Dat hoop ik ook, voorzitter.

De heer **Beekman** (CU). Is dat een toezegging?

De heer **Van Beveren** (GS). Ik doe geen toezegging; ik meen toch dat ik duidelijk ben geweest. Overigens, "korte termijn" is hier geen halfjaar.

Voorzitter. Wat de tweede stap betreft willen wij graag nagaan wat de effecten van het nieuwe organisatie-model zijn. Voorts maken wij een begroting; die krijgen de Staten in de loop van dit jaar. Hebben wij voldoende inzicht gekregen in de effecten van het nieuwe organisatie-model, dan komt de derde stap aan de orde.

Wat voorts met betrekking tot de structurele middelen natuurlijk meespeelt is de hoogte van de uitkering uit het Provinciefonds. Wij hebben wat dat betreft nu meer inzicht dan twee weken geleden, maar dit blijft nog tamelijk onzeker. Dat heeft vooral te maken met de uitkeringen die verband houden met de decentralisatie. Welke middelen komen er mee bij het decentraliseren van nieuwe taken? Wij kennen de financiële vertaling hiervan nog niet. Ook de decentralisatie van de jeugdzorg naar de gemeenten levert een financieel effect op waarvan wij nu de omvang nog niet kunnen schatten. Ook dit aspect moeten wij goed in beeld krijgen.

Voorzitter. Gesteld is dat een nucleair cluster hetzelfde is als een tweede kerncentrale, maar dat is niet juist. Ik verwijs naar blz. 17 van het coalitie-akkoord. Wij zijn voornemens om het nucleair cluster in Zeeland te versterken, waarbij vooral ook moet worden gedacht aan de Zeeuwse onderwijsinstellingen. Die betrekken wij er graag bij, zodat een kenniscentrum wordt opgebouwd. Overigens, dit is bij de HZ al gaande. Met andere woorden: het is veel breder dan alleen die tweede kerncentrale. Ook kan worden gedacht aan andere activiteiten, zoals Pallas. Dat zou er heel goed bij passen. Wij willen dit allemaal graag in Zeeland realiseren.

Wat Delta betreft mag ik als aandeelhouder optreden. Daarbij is van groot belang dat er sprake is van een goede relatie tussen aandeelhouders, directie en raad van commissarissen. Ik beloof dat wij daaraan in de komende tijd intensief zullen werken. Er is nu een nieuwe, actieve raad van commissarissen die een strategiediscussie voorbereidt, gericht op de toekomst van het bedrijf. Het lijkt mij het handigst dat de raad van commissarissen met een voorstel komt dat vervolgens goed met de aandeelhouders wordt afgestemd. Vervolgens kunnen Staten en gemeenteraden daarvan iets vinden, waarna in samenspraak een nieuwe strategie voor het bedrijf kan worden bepaald. Zoals het er nu naar uitziet, kan dit proces nog dit jaar worden afgerond.

De heer **De Reu** (GS). Voorzitter. Voor mijn "maagdentoespraak" leek het mij een goed begin om in te gaan op de vragen van onder andere de CU-fractie over windenergie. Het antwoord op de vraag van de heer Beekman over de windmolens treft hij aan op blz. 19 van het fraaie boekje dat aan de Staten is voorgelegd, maar ik licht het graag nader toe.

Het past in het beleid van het college om op de langere termijn in te zetten op duurzame vormen van energie-opwekking, en daar horen windmolens bij. De ruimte die wij hiervoor willen creëren, komt aan de orde in het kader van de ruimtelijke ordening. Wij maken het in het Omgevingsplan mogelijk dat op bestaande locaties intensivering plaatsvindt. Nieuwe plekken willen wij niet, behalve op zee. In het raam van het vestigingsbeleid zorgen wij ervoor dat windenergie een belangrijke factor wordt waar het gaat om de kenniseconomie en de Zeeuwse economie. Op dit moment geldt dat, als gevolg van nuchtere en gedreven acquisitie, er belangstelling bestaat bij grote bedrijven om windmolens in bijvoorbeeld de Kanaalzone te vestigen. Wij zouden gek zijn als wij dat niet zouden doen.

Verder verkeren wij wat dit betreft in forse concurrentie, in elk geval met Vlaanderen. Gisteren kwam voor Omroep Zeeland in de reactie van werkgevers op het collegeprogramma naar voren -- het was een opmerking van Zeeland Seaports-- dat bedrijven ook naar het politieke klimaat kijken in de regio waar zij zich willen vestigen. Als dat klimaat vooral "anti" is, komen ze niet. Als bijvoorbeeld een groot Chinees bedrijf zich in de Kanaalzone wil vestigen, om daar aan land windmolens te produceren --en als vervolgens duidelijk wordt dat het klimaat daarvoor in bijvoorbeeld Oostende veel gunstiger is dan in Zeeland-- dan kiest men voor Vlaanderen. Wij willen dergelijke bedrijven benaderen in het kader van de genoemde nuchtere en gedreven acquisitie. In zo'n situatie kan een lid van GS, samen met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en gemeenten, afreizen naar China

om een en ander voor elkaar te krijgen. Wij gaan ons daar natuurlijk volop voor inzetten.

Voorzitter. Als windmolens vooral draaien op subsidie, kan men daar wat van vinden. Maar als hiervoor subsidie beschikbaar wordt gesteld, moeten er ook middelen naar Zeeland komen.

De heer **Babijn** (PvZ). U geeft aan dat, als plaatselijke overheden niet willen meewerken, er geen molens komen. Bent u op de hoogte van het feit dat de overheid de regelgeving aan het aanpassen is om een en ander eventueel te kunnen opleggen en procedures te kunnen verkorten? Men wil zelfs de overlastnormen naar beneden bijstellen, zodat er niet meer zo snel geklaagd kan worden als nu het geval is.

De heer **De Reu** (GS). Ik heb niet gesproken over plaatselijke overheden die niet willen meewerken. Ik heb juist bedoeld op een gemeentelijke overheid die graag zo'n vestiging binnen haar grenzen heeft, te weten de gemeente Terneuzen. Wij gaan daar natuurlijk in mee omdat wij dit samen met andere overheden en bedrijven in Zeeland willen doen. Het lijkt me nogal duidelijk.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Met betrekking tot de ziekenhuizen heeft de CU-fractie zich afgevraagd: waarom nog een plan? Het plan waarop men daarbij doelt, is het plan inzake de fusie van de ziekenhuizen aan deze kant van de Westerschelde. Het plan waarover het college het in zijn programma heeft, heeft betrekking op datgene wat de minister ons heeft gevraagd. Dat betreft een enkel ziekenhuisplan voor Zeeland. Inmiddels ben ik benaderd door de vakbond die mij heeft gemeld dat een werkgroep wordt samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van het ministerie, CZ, overheden en raden van bestuur. Mij is gevraagd om toe te treden. Ik heb beloofd dat, als iedereen meedoet, ik niet zal ontbreken.

Voorts is gevraagd waar in het programma de ziekenhuiszorg aan bod komt. Voorzitter, ik verwijs naar blz. 31, onder het kopje "Leefbaarheid". Daar worden ziekenhuiszorg, ambulancezorg, zorg en welzijn en onderwijs vermeld. Er is, als best werkbaar, voor de verzamelnaam "Leefbaarheid" gekozen.

Voorzitter. Een motie is ingediend, gericht op gratis OV voor studenten van het MBO van 16 tot 18 jaar. In wezen is dit een herhaling van de motie-Slob, aangenomen tijdens de vorige periode van de Tweede Kamer. Hierbij was een bedrag van 30 miljoen in het geding. Echter, vervolgens werd een en ander weer ingetrokken, wegens bezuinigingen. Het college raadt de aanvaarding van deze motie af. De argumenten hiervoor zal ik op papier verwoorden. Ik onderstreep dat deze groep al 35% korting geniet. Verder heeft dit ook te maken met

de kinderbijslag, met aantallen leerlingen, bedragen enz. Dat wil ik graag allemaal even op een rij zetten, zodat duidelijk wordt waar wij het over hebben. Ik onderstreep dat gratis OV een utopie is en blijft.

Ook over de ROC-fusie zijn opmerkingen gemaakt. Het college is gevraagd om hieraan mee te werken, naast de hierbij betrokken gemeenten. Het bedrijfsleven --ik verwijs naar de chemie in de Kanaalzone-- heeft aangegeven dat men dit wil steunen. Ik wijs erop dat het college in dit verband diverse argumenten heeft verwoord op blz. 32 van het programma, die duidelijk maken waarom wij dit steunen. De bedragen die nu circuleren, kennen wij echter niet. Ik onderstreep dat wij voorwaarden hebben gesteld met betrekking tot effectiviteit en efficiency. De pap is nog niet gestort, maar wij hebben ons positief opgesteld. Dit heeft ook te maken met onderwerpen als krimp. Wij hebben er ja tegen gezegd, maar een en ander is nog niet uitgewerkt. Er worden nu "voor de vuist weg" bedragen en aantallen banen genoemd, maar ik heb nog geen aanvraag gezien.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. In tweede termijn wil ik allereerst alle twijfel wegnemen waar het gaat om de vraag of wij niet erkentelijk zouden zijn voor de inbreng van technisch voorzitter Jan te Veldhuis. Daarover heb ik in eerste termijn niet gesproken, maar hij weet wel van mij persoonlijk dat wij met zijn inzet tevreden waren. Graag breng ik dat ook nu in openbaarheid tot uitdrukking.

Verder wil ik de fracties van SP en GroenLinks hartelijk danken voor hun kritiek op het collegeprogramma. Daar ben ik blij mee. Was deze kritiek er niet gekomen, dan was ik echt gaan twijfelen aan de inhoud van dat programma. Nu is duidelijk dat dit in elk geval geen programma is overeenkomstig de visies van SP en GroenLinks. Ik voel mij dus gesterkt in mijn inbreng.

De heer **Harpe** (GL). Voorzitter. Ik vind deze opmerking niet terecht. Natuurlijk hebben wij punten genoemd ten aanzien waarvan wij kritiek hebben, maar ik heb ook nadrukkelijk gezegd dat ik, samen met college en Staten, dit programma positief wil benaderen. Ik zou de heer Roeland toch willen vragen om wat waakzamer te zijn. Dat past beter bij hem.

De heer **Roeland** (SGP). Nu ga ik bijna alsnog twijfelen...

Mevrouw **Van Unen** (SP). Ik zal u helpen. U heeft gelijk. Wij hebben bakken met kritiek op dit programma. Weest u daar maar blij mee.

De heer **Roeland** (SGP). Ook in de toekomst hoop ik op uw steun...

Voorzitter. De fractie van de ChristenUnie heeft gesteld dat wij in het verleden met grote stelligheid verhoging van de opcenten hebben verworpen. Die verhoging hebben wij toen inderdaad afgewezen. Ik herinner mij een interruptiedebat met de man op wiens stoel ik nu mag zitten, de heer Holtring, waarbij hij mij het vuur na aan de schenen legde. Ik reageerde daarop met de opmerking: wij gaan hier nu niet aan beginnen, maar mijn fractie is wel bereid om er in de toekomst over na te denken. Welnu, mijnheer Beekman, dat hebben wij gedaan en wij zijn het met het college eens dat dit het moment is om de opcenten te verhogen.

De fractie van de PvZ heeft met betrekking tot de ziekenhuiszorg haar twijfels over gedeputeerde Van Heukelom. Hoe is dat mogelijk, voorzitter?

De heer **Robesin** (PvZ). En daar bent u niet blij mee?

De heer **Roeland** (SGP). Neen.

De heer **Robesin** (PvZ). Mijn conclusie is dat u daarnet ook niet echt zo blij was.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. De PvZ heeft in het verleden vaak gesproken over een constructieve opstelling. Ik had verwacht dat die opstelling --gelet op de inhoud van dit collegeprogramma en de deelnemende partijen, waaronder de VVD-- zou worden gehandhaafd.

De heer **Robesin** (PvZ). Maar u krijgt niet alles gratis. Wij hebben het vier jaar zo gedaan...

De heer **Roeland** (SGP). U heeft het altijd maar over "gratis". Gratis openbaar vervoer en zo...

Voorzitter. Ik verwacht van de PvZ een constructieve opstelling.

De heer **Robesin** (PvZ). U heeft niet goed naar mij geluisterd. Ik heb duidelijk gezegd dat mijn fractie de hoofdlijnen goed vindt. De intenties zijn prima.

De heer **Roeland** (SGP). Ook waar het gaat om de ziekenhuiszorg?

De heer **Robesin** (PvZ). Dat is bagger, niks.

De heer **Roeland** (SGP). Kijk, voorzitter, dat bedoel ik nou als ik spreek over de opstelling van de PvZ-fractie. Het gaat om kretologie. Ik onderstreep dat in het programma wordt gesteld dat de provincie een samenbindende rol speelt. Dat is de rol die dit college gaat invullen. Wij hebben daar vertrouwen in en wij hopen dat alle partijen --hoe ze verder ook over de ziekenhuiszorg mogen denken-- mede

gestalte zullen willen geven aan die samenbindende rol.

Voorzitter. De fractie van de PVV vindt dit een droevige dag. Men voelt zich gepasseerd. Dat kunnen wij begrijpen. Ook wij zijn decennia lang gepasseerd; althans, dat gevoel hadden wij. Onze huidige gedeputeerde, George van Heukelom, heeft 16 jaar als PS-lid doorgebracht. Zijn houdbaarheidstermijn als statenlid was bijna verstreken, voordat hij werd benoemd tot GS-lid. Dat gevoel van de PVV-fractie als zodanig kunnen wij dus wel plaatsen. Echter, ik onderstreep dat het nieuwe college steunt op een behoorlijke meerderheid in deze Staten, allemaal volksvertegenwoordigers die door de inwoners van Zeeland zijn gekozen.

Wat het dualisme betreft, daarover willen wij graag met de fractie van D66 en de andere fracties spreken in het Presidium. Dat is daar het gremium voor.

Voorzitter. De heer Van Beveren meent kennelijk dat wij het programma niet goed zouden hebben gelezen waar het om de binnenvaart gaat. Hoe dan ook, ik ben blij met zijn reactie op onze opmerkingen hierover en met de aandacht die het college hieraan zal geven.

Wat de tunneltarieven betreft, voorzitter, geven wij de voorkeur aan een nieuw voorstel. Wij zien niet graag dat ons eerst een oud stuk wordt voorgelegd, en daarna weer een ander voorstel.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Ik zal het in tweede termijn kort houden. In eerste termijn heb ik al veel naar voren gebracht en in herhaling ligt de kracht van de argumentatie niet.

Wij hebben te maken met een akkoord in balans. Natuurlijk waren er programmatische verschillen, maar die zijn overbrugd. Ik verwijs naar blz. 4, waar een passage staat waaraan mijn fractie veel belang hecht: "Daarbij richt het college zich op concurrerende en duurzame economische ontwikkeling met behoud en versterking van de ruimtelijke kwaliteiten en leefbaarheid. Het college zet zich in op economische ontwikkeling waarbij toekomstbestendige ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid, milieu, onderwijs, zorg en huisvesting gefinancierd kunnen worden.". Hieruit blijkt, voorzitter, dat er sprake is van een balans in het akkoord die van groot belang is voor de toekomst van Zeeland.

Voorzitter. Er zijn enkele opmerkingen gemaakt over het democratische gehalte van dit college. De heer Heijning heeft al gezegd dat alle leden van de Staten zijn gekozen en dat er sprake is van een brede coalitie. De provincie ziet zich gesteld voor grote problemen. Ik denk aan bezuinigingen, reorganisatie enz. Het is dan ook belangrijk dat er een college is dat breed wordt gedragen. Met andere woorden: het is een zeer

democratisch geheel waar wat ons betreft de kiezers blij mee kunnen zijn.

De PvdA-fractie hecht sterk aan dualisme en is voor het instellen van een werkgroep. Op deze wijze kan worden nagegaan hoe wij als Staten de kaders kunnen stellen en zo goed mogelijk een duaal systeem tot stand kunnen brengen dat ons in staat stelt om onze controlerende taak goed uit te voeren.

Voorzitter. Ook al was het geen populair onderwerp, tijdens de vorige periode heeft mijn fractie voortdurend gepleit voor verhoging van de opcenten. Wij vinden dat hierin toch een stukje solidariteit zit. Immers, de mensen met dikke auto's betalen veel en de mensen met een kleine, lichte auto betalen weinig. Degenen die geen auto hebben en gebruik maken van het OV, betalen helemaal niets. Wat ons betreft is dit systeem solidariteit ten top.

Wat de tunneltarieven betreft wachten wij een nieuw voorstel van het college af.

Voorzitter. Er is een opmerking gemaakt over "stilstaand water". Ik denk dat degenen die er zo tegenaan kijken, onze partij niet goed kennen. Immers, de PvdA houdt van vernieuwing, nieuwe technologie, duurzame energie; zij is progressief. Iedereen kan er dan ook van verzekerd zijn dat wat ons betreft het water regelmatig wordt verversd. Het zal absoluut niet gaan stinken.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Wij begrijpen de teleurstelling die door de fractie van de PVV is verwoord; geen misverstand daarover. Echter, wat de rol van de VVD betreft, wil ik verwijzen naar het verslag van de informateur. Daarin kan worden teruggevonden wat de opstelling van de VVD is geweest en hoe op enig moment de coalitie die er nu is, de meest kansrijke werd geacht. Zo is het gegaan, en niet anders.

De heer Robesin heeft aangegeven dat hem bij eerste lezing het programma wel meeviel. Later viel het hem toch wat tegen. Hij heeft geen echte keuzes kunnen ontdekken. Voorzitter, ik heb er vanochtend heel wat opgesomd. Ze staan op papier en dat papier zal ik collega Robesin straks overhandigen. Misschien kan hij dit weekend voldoende tijd vinden om al die keuzes te lezen. Ik hoop dat er heel wat keuzes bij zijn die bij wijze van spreken zo in het verkiezingsprogramma van de PvZ een plaats kunnen krijgen. Ik zou zeggen, mijnheer Robesin: bewaart u ze goed voor de volgende ronde.

De heer Hijgenaar, die over het dualisme heeft gesproken, kan ik zeggen dat wij blij zijn met de tekst zoals die in het programma is opgenomen. Echter, ook hier geldt dat het op de uitvoering aankomt. Graag denken wij met hem en de andere partijen mee over de manier waarop dit vorm moet worden gegeven. Hij zal zich er niet over verbazen dat wij kiezen voor een praktische insteek. Wij

denken dat de Staten niet alles zelf behoeven te doen. Hoe dan ook, wij willen in het dualisme verder gaan dan de SGP. De heer Roeland wil een en ander in het Presidium bespreken --en dat wil ik ook wel-- maar wij vinden dat dit ook in de Staten aan de orde dient te komen. Ik kan hem zeggen dat ik een nieuwe fractie heb die bijzonder kritisch is.

Voorzitter. Ik hoop dat de partijen die nu kritiek hebben geleverd, in deze periode niet alleen het college maar ook de coalitiepartijen op hun daden zullen willen beoordelen. Ze hebben er vier jaar de tijd voor.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Wat het dualisme betreft verwijs ik naar datgene waarmee wij tijdens de laatste vergadering van het Presidium zijn gekomen. Ik dank de collega's die daarover iets hebben gezegd. Wij zullen met elkaar nagaan hoe wij dit het beste kunnen doen.

Ik dank de leden van het college voor hun reacties en antwoorden. Op veel punten heeft dit tot verduidelijking geleid. De lijn die het college met betrekking tot windenergie heeft uitgezet, komt overeen met onze visie. Daar zit geen licht meer tussen.

Wij blijven het jammer vinden dat er geen goede financiële paragraaf is. Dat vinden wij echt een gemiste kans. Juist met de financiële vertaling geeft men immers aan hoe zwaar men op bepaalde onderdelen inzet. Gezegd wordt nu dat gezien wordt wat de effecten van het nieuwe organisatiemodel zullen zijn. Daaraan worden dan de financiën aangepast. Het had ook andersom gekund: wat is onze financiële ruimte en wat betekent die voor onze organisatie? Wij komen er nog uitvoerig over te spreken.

Voorzitter. Ik begrijp dat nu, op verzoek van de minister, wordt gekeken naar de gehele provinciale gezondheidszorg. Wij weten dat onze zorgen vooral betrekking hebben op het gebied boven de Westerschelde. Welnu, ik vind weinig terug van de wijze waarop het college daarmee wil omgaan. Wellicht kan daarover nog iets worden gezegd.

De motie over het OV vinden wij sympathiek, maar wij horen graag wat dit nu precies in financieel opzicht betekent. De gedeputeerde heeft toegezegd dat hij alle argumenten nog eens op een rij zal zetten. Ik vraag mij af wat de heer Robesin nu met zijn motie gaat doen. De motie inzake de windmolens zullen wij niet steunen.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. In overleg met de fracties van ChristenUnie en PVV hebben wij in onze motie nr. 1 de opdracht voor het college aangepast. Het onderdeel waarin wordt aangegeven dat wij menen de financiering te kunnen halen uit een vermindering van de bezuinigingen die ons worden opgelegd, is komen te vervallen. Het dictum luidt nu als volgt:

Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om:
- *de groep jongeren die een MBO-opleiding volgt in de provincie Zeeland, bij voorkeur geheel of tegen sterk gereduceerd tarief met het openbaar vervoer in Zeeland te laten reizen;*
- *dit bij wijze van proef, gedurende twee kalenderjaren gedurende de schoolperiode te doen en parallel hieraan een enquête te laten lopen bij jongeren c.q. hun ouders/verzorgers bij aanvang en afsluiting van de proef;*
- *aan de hand van de resultaten van deze enquête over een vervolg van de proef te besluiten.*

Mevrouw **De Milliano-van den Hemel** (CDA). Voorzitter. Er is al heel veel gezegd, mijns inziens voor zo'n eerste vergadering ruim voldoende. Verder constateer ik dat de leden van het college een en ander in eerste termijn prima hebben verwoord en verdedigd. Deze keer ging het niet over "spruitjes", zoals vier jaar geleden het geval was. De oppositie ziet er nu anders uit.

Het gaat over "lamme eenden" en "stilstaand water". Welnu, als het aan de CDA-fractie ligt, zal dat water zeker niet stilstaand zijn. Hoewel mijn fractie wat kleiner is, zijn wij niet van plan om ons niet te laten horen. Ik onderstreep datgene wat de heer Heijning heeft gezegd: in deze Staten is elke zetel evenveel waard. We zijn er allemaal bij en mijn fractie gaat ervoor om in de komende periode het dualisme goed vorm te geven.

Dat de fractie van de PvZ nu al met moties komt, vinden wij erg voortvarend. Wij zijn van mening dat het collegeprogramma zeer zorgvuldig is opgesteld. Dat dient ook het geval te zijn bij moties. Het is jammer dat wij nu weer een gewijzigde tekst aangeleverd krijgen, waardoor er weer een andere draai aan wordt gegeven. Gratis OV wil iedereen natuurlijk wel, maar "gratis" bestaat in onze ogen niet. Ook de CDA-fractie vindt het MBO zeer belangrijk --juist de doelgroep tussen 16 en 18 jaar dient tegen zo laag mogelijke kosten naar school te kunnen gaan-- maar om nu zomaar carte blanche te geven, dat gaat ons te ver. Ik wacht nu de tekst van de gewijzigde motie af, op papier. De motie inzake de windmolens krijgt onze steun niet.

Mevrouw **Van Unen** (SP). Voorzitter. Ik reageer nog slechts op de moties. Wij zijn blij dat de PvZ een oud plan van "de socialisten" in de Tweede Kamer weer oppakt. Ik doel nu op het gratis openbaar vervoer voor MBO-leerlingen. Natuurlijk zullen wij deze motie steunen. Wat de windmolens betreft vinden wij niet dat heel Zeeland ermee volgebouwd moet worden, maar deze deur willen wij niet definitief dichtgooien.

De heer **Hijgenaar** (D66). Voorzitter. De partijen die gereageerd hebben op de vraag die ik in eerste termijn heb gesteld, bedank ik. Niet elke fractie heb

ik hierover gehoord, maar ik weet bijna zeker dat ook die andere fracties kunnen instemmen met de initiatieven zoals die door de ChristenUnie op de rit worden gezet.

De twee moties zullen wij niet steunen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. De motie over het vervoer van MBO-studenten wordt steeds ingewikkelder. Nu gaat het om een proef gedurende twee jaar, in combinatie met een enquête... Mensen, laten wij hiermee stoppen. Ik heb al gezegd dat ik de Staten de argumenten zal voorleggen waarom ik dit negatief benader. Dit moeten wij niet doen. In moet de aanvaarding van deze motie ontraden.

De heer **Colijn** (CU). Er is overleg geweest en vervolgens is deze motie zodanig aangepast dat er nu sprake is van de opdracht om een en ander te onderzoeken. Ik meen dat dit aansluit bij de toezegging die u al heeft gedaan.

De heer **Van Heukelom** (GS). Waarom wordt de motie dan niet ingetrokken? Ik heb gezegd dat ik dit negatief benader maar dat ik de argumenten aan de Staten zal voorleggen. Neen, zeggen de indieners, er moet gedurende twee kalenderjaren, gedurende de schoolperiode... Er is sprake van een enquête onder de ouders... Alsjeblieft zeg!

De heer **Colijn** (CU). Als je zo'n proef gedurende slechts een schooljaar doet, is dat niet zo effectief.

De heer **Van Heukelom** (GS). Maar waarom een proef? Ik heb zelf ook studerende kinderen; dit gaat ook mij aan. Als mij wordt gezegd: je krijgt gratis OV voor je kinderen, dan denk ik: kassa! Daar hoeft men helemaal geen proef voor te doen.

De heer **Colijn** (CU). Deze motie gaat niet alleen over gratis OV. De tekst is aangepast in de richting van reductie. Het is nu eenmaal zo dat er sprake is van een ongelijkheid in deze OV-regeling. De Tweede Kamer heeft het zo gelaten, maar wij zouden wat dit betreft --mede met het oog op de krimp-- iets kunnen betekenen. Wij zouden het fijn vinden wanneer u hierop wat positiever zou kunnen insteken, in plaats van negatief. Als u dat zou doen, zou overwogen kunnen worden om de motie in te trekken.

De heer **Van Heukelom** (GS). Nogmaals, ik zal de argumenten aanleveren op grond waarvan het college zegt: dit moet u niet doen.

De heer **Muste** (PVV). Misschien, voorzitter, mag ik er iets aan toevoegen om de motie wat aantrekkelijker te maken. Als wordt toegevoegd dat een en ander geldt voor MBO-studenten die verder dan 10 kilometer van hun school afwonen...

De heer **Van Heukelom** (GS). Die discussie is ook in de Tweede Kamer gevoerd, in het onderwijs en bij de vervoerbedrijven. Ook in IPO-verband is hierover gesproken. De conclusie moet zijn dat dit een heilloos verhaal is. Ik voel er niets voor.

De heer **Muste** (PVV). Ook niet op grond van de verkeersveiligheid? Op deze manier kan worden voorkomen dat die kinderen in de winter 10 kilometer over gladde wegen moeten fietsen. Dat lijkt mij niet zo verstandig...

De heer **Van Heukelom** (GS). Ik zou zeggen, voorzitter: breng deze motie in stemming. Ik heb erover gezegd wat ik heb gezegd. Ik zal onze negatieve benadering onderbouwen met argumenten en voor het overige is het aan de Staten.

De **voorzitter**. Ik kijk even naar de indieners van deze motie. Wordt de motie gehandhaafd of trekken zij haar in om haar opnieuw in te dienen als de argumentatie van de gedeputeerde als onvoldoende wordt beschouwd?

De heer **Robesin** (PvZ). Wij handhaven de motie.

Mevrouw **Evertz** (PvdA). Voorzitter. Wij zijn voor windenergie en zullen dus tegen motie nr. 2 stemmen. De motie inzake het vervoer van MBO-studenten vinden wij wel sympathiek, maar toch wachten wij eerst de notitie van de heer Van Heukelom af. Wij geven nu geen steun aan deze motie.

De heer **Bierens** (VVD). Voorzitter. Ook wij steunen motie nr. 2 niet. Wij zijn zeker niet voor het overall plaatsen van windmolens, maar de formulering van deze motie is zodanig dat wij er niet voor kunnen zijn. Wat motie nr. 1 betreft wachten ook wij de notitie van de heer Van Heukelom af.

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. Wij hebben inmiddels besloten om de gewijzigde motie nr. 1 aan te houden. Wij zijn nieuwsgierig naar datgene waarmee de heer Van Heukelom komt. Maar hij moet echt met iets komen.

De **voorzitter**. Dat heeft hij beloofd en hij doet altijd wat hij belooft.

Ik constateer dat de gewijzigde motie nr. 1 inzake gratis openbaar vervoer voor MBO-studenten is ingetrokken.

In stemming komt vervolgens motie nr. 2 van de heer Babijn c.s. inzake windmolens. Deze stemming zal plaatsvinden met behulp van de kastjes die de leden op hun tafels hebben.

De heer **Roeland** (SGP). Voorzitter. Ik bewaak het reglement van orde --ik heb het weer eens bestudeerd-- en daarin staat dat stemmen dient te gebeuren met handopsteken. Als men vindt dat daar nu van moet worden afgeweken, kan dat bij wijze van proef, een "pilot", om na te gaan hoe dit werkt.

De **voorzitter**. Het wordt echt gevaarlijk als de Staten het reglement van orde gaan bestuderen... Dat moeten we eigenlijk tegenhouden... Nu hebben wij al die investeringen gedaan en moeten wij vervolgens het reglement gaan veranderen. Wij gaan het in elk geval een keer proberen, voor het geval het reglement deze wijze van stemmen ooit toelaat.

De heer **Bouterse** (PvdA). Het lijkt mij niet zo moeilijk voorzitter. Stem op beide manieren, dan hebben wij ook meteen een "check".

(Vervolgens blijkt dat het technisch niet mogelijk is om elektronisch te stemmen.)

Motie nr. 2 wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PVV en de PvZ voor deze motie hebben gestemd.

13. Voorstellen

14. Statenvoorstel Wijziging Reglement van Orde statencommissies (SGR-1)

15. Statenvoorstel Benoeming voorzitters statencommissies (SGR-2)

16. Statenvoorstel Benoeming statenleden in algemene vergadering IPO (SGR-3)

17. Statenvoorstel Benoeming statenleden in Scheldemondraad (SGR-4)

Deze voorstellen worden achtereenvolgens zonder discussie bij handopsteken aangenomen.

18. Vragensessie

19. Vragen van het lid Thomaes over gemaakte kosten van de fusie van de Admiraal de Ruyter-ziekenhuizen

Mevrouw **Thomaes** (PVV). Voorzitter. Het gaat om het behoud van het ziekenhuis op Walcheren, hetgeen zeer belangrijk is voor de mensen aldaar, maar ook voor de toeristen. Kan het college aangeven aan wie of aan welke organisatie er adviesgelden zijn betaald? Is het college bekend hoeveel er door de provincie is betaald voor adviezen betreffende de mislukte fusie? Zo neen, waarom niet? Hebben de adviezen van Vierhout volgens het college enig positief effect gehad?

De heer **Van Heukelom** (GS). Voorzitter. Ik wijs erop dat volgens het reglement van orde aan het stellen van artikel 44-vragen bepaalde termijnen zijn verbonden. Dit is weer een nieuwe manier van werken... Als gevolg hiervan ben ik niet goed in staat om deze vragen meteen exact te beantwoorden, maar ik vind het leuk dat mevrouw Thomaes mij vragen stelt, en daarom zal ik het proberen.

Wat de eerste twee vragen betreft kan ik korthedshalve zeggen dat ik mevrouw Thomaes zal toesturen de antwoorden die ik in oktober 2010 heb gegeven op vragen van de heer Robesin. Daar staat alles in, waaronder gegevens over bedragen. De vraag of de adviezen van Vierhout enig positief hebben gehad, vind ik lastig. Ik wijs erop dat dat geen adviezen aan ons waren, maar aan de ziekenhuisorganisatie. Ik constateer dat mevrouw Thomaes het heeft over een "mislukte fusie". Kennelijk verwacht zij dus dat deze vraag met "neen" moet worden beantwoord, maar dat antwoord geef ik niet. Ik onderstreep dat deze fusie nog bezig is.

Als mij wordt gevraagd of ik daar zorgen over heb... Ja, zeker in financiële zin, mede gelet op de laatste extra bezuiniging die geheel Nederland treft, en dus ook deze ziekenhuizen. Zij hebben een plan voor bezuinigingen aangekondigd en dat proces zal intensiever moeten verlopen. De NMa heeft eisen gesteld en termijnen aangegeven. Haalt men die? Kan het allemaal? Ze hebben beloften gedaan, noem maar op... Nogmaals, ik heb er wel zorgen over maar wij kunnen niet spreken over een "mislukte fusie" omdat het proces nog niet is afgerond. De termijnen lopen nog.

Of de bedoelde adviezen enig positief effect hebben gehad, is nu nog niet duidelijk. Wel kan ik zeggen dat de NMa heeft gezegd: die fusie is goed. Ook uit het TNO-onderzoek blijkt dat dit een haalbare kaart is. Echter, de minister tilt een en ander op een hoger niveau, namelijk een enkel ziekenhuisplan voor heel Zeeland. Valt "deze kant" om, voorzitter, dan voorspel ik dat de "andere kant" ook omvalt. Daarom zijn de raden van bestuur en

ook andere partijen in gesprek om na te gaan hoe de totale ziekenhuisvoorzieningen, spoedeisende hulp en de planbare zorg, in stand kunnen worden gehouden.

Nogmaals, mevrouw Thomaes, u krijgt van mij exact antwoord door middel van de antwoorden op de genoemde vragen van de heer Robesin. Nou, daar bent u mee bevriend...

De **voorzitter**. Mevrouw Thomaes. U heeft schriftelijke vragen gesteld --ze zijn gisteren binnengekomen-- en om mondelinge beantwoording gevraagd. De beschikbare tijd is bijzonder kort geweest. Als u nu niet geheel tevreden bent, kunt u alsnog om schriftelijke beantwoording vragen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Natuurlijk. Mevrouw Thomaes wist het nog niet; ze begint pas. Ik kan de eerste twee vragen heel snel beantwoorden omdat ik de gevraagde gegevens onmiddellijk kan toesturen. De beantwoording van de laatste vraag is wat lastig, mede omdat mevrouw Thomaes spreekt over een "mislukte fusie". Daar moeten wij samen nog eens over praten.

Mevrouw **Thomaes** (PVV). Graag verkrijg ik nog schriftelijke, gespecificeerde antwoorden. Inderdaad kunnen wij hierover nader praten. Ik wil er nog veel over kwijt...

De heer **Robesin** (PvZ). Voorzitter. De heer Van Heukelom zegt tegen mevrouw Thomaes: "de heer Robesin, daar bent u mee bevriend"...

De heer **Van Heukelom** (GS). Als fractie!

De heer **Robesin** (PvZ). Nou, sorry, maar ik vind dit niet kunnen.

De heer **Van Heukelom** (GS). Gelet op wat u tegen mij zegt, vind ik dit nog sympathiek tegenover u. Maar vooruit...

De **voorzitter**. Ik constateer dat mevrouw Thomaes nog schriftelijk antwoord krijgt op haar vragen. Daarmee wordt de beantwoording gecompliceerd.

Meer in het algemeen merk ik op dat het, als leden met vragen of een motie willen komen, handig is om ze eerder aan Staten en college toe te sturen. Dat is nodig om een goed antwoord en goede reacties te krijgen. Bij eerdere toezending is het mogelijk om er vooraf in bijvoorbeeld fractieoverleg over te spreken. Deelt men een motie pas tijdens de vergadering uit, dan gaat iedereen zitten puzzelen, moeten fracties zich erop beraden enz.

De heer **Robesin** (PvZ). Wij hebben onze moties op tijd verzonden.

De **voorzitter**. Ik heb het niet over u. U bent hier een ouwe rot in het vak.

20. Moties niet behorend bij een agendapunt

21. Motie van het lid Van Dijen over duurzame energie

De heer **Van Dijen** (SP). Voorzitter. Deze motie symboliseert een frisse start, een visie op het Zeeland van 2050. In de visie van de SP betekent dit op het terrein van de energie dat er werk wordt gemaakt van lokale opwekking, zonnepanelen of -collectoren op daken van kantoren, scholen, bedrijven, maar ook bij de mensen thuis. In de visie van de SP betekent dit ook dat getijdenenergie een volwaardige kans krijgt om zich te ontwikkelen. Zelfs die foeilelijke windmolens kunnen op zee een bijdrage leveren aan de overgang van eindige fossiele brandstoffen, zoals kolen, gas en uranium, naar een netwerk van zelfvoorzieners en leveranciers.

Voorzitter. Deze visie is geen luchtflitserie of een droomkasteel. De feiten die in deze motie zijn opgesomd, spreken voor zich. Ik zal ze niet punt voor punt vermelden, maar mij beperken tot een selectieve opsomming.

Als Nederland in 2050 volledig wil draaien op duurzaam opgewekte stroom, is het noodzakelijk om daarvoor nu de juiste stappen te zetten. Elke twijfel of afwijking zorgt ervoor dat wij deze droomdatum of deadline kunnen vergeten. Als wij willen dat duurzame energie enige kans van slagen heeft, moeten wij ervoor zorgen dat deze projecten kunnen concurreren met andere vormen van stroomopwekking. Een uitbreiding met een factor 5 van nucleaire stroomopwekking vormt tegen deze achtergrond een bedreiging voor Zeeland, in plaats van een kans. Een kerncentrale die minimaal 40 jaar lang een grote hoeveelheid goedkope atoomstroom op het elektriciteitsnet plempt, zorgt ervoor dat de kleine ondernemer de stroom van zijn zonnepanelen niet boven kostprijniveau verkocht krijgt. Bovendien blijkt uit cijfers van het CBS dat Nederland een netto exporteur is van elektriciteit. Een kerncentrale is dus helemaal niet nodig.

In het coalitie-akkoord "Stuwende Krachten" wordt niettemin gepleit voor meer kernenergie. De argumenten zijn: werkgelegenheid en innovatie. Echter, bij kernenergie is er geen sprake van innovatie. Wij zitten immers, bij toepassing hiervan, veertig jaar lang met centrales waar uranium in gestopt wordt, en energie uitrolt. Wat het altijd zaligmakende argument van werkgelegenheid betreft, denk ik aan Franse ingenieurs die de

kerncentrale gaan ontwerpen, aan Poolse bouwvakkers die het beton storten... Als deze coalitie werkgelegenheid zo hoog in haar vaandel heeft, kunnen wij net zo goed een standbeeld van 250 meter hoog bouwen, bijvoorbeeld van mij. Welnu, dat doen wij ook niet.

Kortom, als wij als Provinciale Staten willen dat wij kunnen kiezen waar het gaat om de toekomst van Delta, de toekomst van ons landschap, de toekomst van de energievoorziening en de toekomst van generaties die na ons besluiten moeten nemen, als wij als volksvertegenwoordiging deze verantwoordelijkheid serieus willen nemen, dan moet de conclusie zijn dat het inzetten op verschillende vormen van duurzame energie-opwekking een betere investering is dan de nu ingezette route. Die route voorziet erin dat wij al onze eieren leggen in het mandje van de kerncentrale. En dan maar hopen, voorzitter, dat deze paashaas dat mandje niet laat vallen...

De **voorzitter**. Door de leden Van Dijen, Harpe en Hijgenaar is de volgende motie ingediend:

Provinciale Staten van Zeeland, in vergadering bijeen op 15 april 2011;

overwegende dat:

- Nederland sinds november 2009 een netto-exporteur is van energie, dat wil zeggen dat wij meer energie exporteren dan wij importeren (cijfers TeNNet en CBS);

- Nederland tot 2040 netto-exporteur blijft van energie (cijfers Energie Onderzoekcentrum Nederland);

- Delta de afgelopen periode enkele van haar duurzame initiatieven (Biovalue en Solland) heeft afgestoten en nu volop inzet op het uitbreiden van haar nucleaire capaciteit, te weten de bouw van een nieuwe kerncentrale;

- de voorgenomen bouw van een kerncentrale ongeveer 4 miljard euro kost en dus dit bedrag niet kan worden geïnvesteerd in duurzame alternatieven;

- de opgewekte energie van een nog te bouwen kerncentrale allerlei duurzame alternatieven in de weg zit;

- de aandeelhouders van energiebedrijf Delta een rol hebben in de besluitvorming van het beleid van Delta;

dragen de vertegenwoordiger van de provincie Zeeland in de eerstvolgende vergadering van aandeelhouders van Delta op om;

- zich uit te spreken voor verdere investeringen in duurzame alternatieven die ertoe moeten leiden dat het aandeel groene stroom in de energiemix van Delta substantieel toeneemt, een toename van minimaal 25% in de komende vier jaar;

- te onderstrepen dat de bouw van een nieuwe kerncentrale het streven naar een duurzame energiemix in de weg staat;
- het voorstel in te dienen om enkel en alleen verdere investeringen te doen in duurzame energie, waarbij kernenergie niet tot de opties behoort;

en gaan over tot de orde van de dag.

De heer **Van Beveren** (GS). Voorzitter. Ik heb de motie even snel gelezen en de bijdrage van de heer Van Dijen gehoord.

Inderdaad, de visie van de SP is geen droomkasteel. Ik verwijs naar datgene wat vandaag in de PZC over getijdenenergie staat. Er komt een mooi bedrag uit Den Haag voor een Zeeuws project op dit terrein. Wij zijn dus echt bezig met alternatieven en duurzame energie. Maar ja, het is nu 2011 en geen 2050. Wij zullen ervoor moeten zorgen dat wij tot die tijd voldoende en goedkope energie opwekken. Dit kersverse college heeft daarover duidelijke taal geschreven in zijn akkoord; ik verwijs naar het gestelde op blz. 17. Voor wie die passage leest, zal duidelijk zijn waarom het college de aanvaarding van deze motie ontraadt. Ik zie mijzelf, als vertegenwoordiger van de provincie, nog niet met een dergelijke opdracht naar de Delta-aandeelhoudersvergadering gaan. Ik wacht het oordeel van de Staten over deze motie af.

De heer **Beekman** (CU). Voorzitter. Hoewel er in de overwegingen, behorende bij deze motie, veel staat wat ons sympathiek is --en wij een tegenstander van kernenergie zijn-- hebben wij steeds gezegd dat, als het kabinet voor een nieuwe kerncentrale kiest, die centrale naar Zeeland moet komen. De discussie over kernenergie, ja of neen, is een landelijke, maar als er een nieuwe kerncentrale komt, willen wij zoveel mogelijk invloed uitoefenen op de manier waarop dat moet gaan gebeuren. Tegen deze achtergrond zullen wij tegen deze motie stemmen.

De motie wordt bij handopsteken verworpen.

De **voorzitter**. Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks en D66 voor deze motie hebben gestemd.

22. Resumptie van de besluiten

Zonder discussie en zonder stemming wordt besloten, de statengriffier te machtigen tot de resumptie van de besluiten.

23. Sluiting

De **voorzitter**. Ik denk dat de oud-gedeputeerden vandaag ofwel in deze zaal aanwezig zijn geweest, ofwel voor hun computerscherm hebben gezeten. Vanaf deze plaats wil ik ze hartelijk bedanken voor al hun inspanningen, tot nu toe ten behoeve van de provincie geleverd. Wij nemen natuurlijk nog afscheid van hen, maar nu al zeg ik: alle waardering.

De vergadering wordt te 15.27 uur gesloten.

Vastgesteld door Provinciale Staten van Zeeland in hun vergadering van 23 mei 2011, onder nummer:

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, griffier